National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
NEWSPAPER DIVISION

THIS PAPER WAS MAILED
THURSDAY, SEPTEMBER 25, 1986

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL KOLMAPÄEVAL
JA REEDEL

Nr. 72 (3271) XXXV aastakäik — Reedel, 26. septembril 1986 — Friday, September 26, 1986 — Üksiknumbri hind 70 senti

Iisraeli õhujõud ründasid geriljabaase

Õhurünnak neljale Liibanoni külale

Iisraeli kaitsejõudude teatel ründasid nende lahinglennukid Abu Musa gerilja-gruppide baase neljas Liibanoni külas, nimelt Baisur'is, Kaifun'is, Aitat'is ja Aramunis.

Aramun on druuside usulahule kuuluv asula umbes 16 kilomeetrit Beirutist kagu pool — seega tublisti eemal Iisraeli poolt välja kuulutatud nõndanimetatud „julgeolekutsoonist", mis jookseb piki Iisraeli-Liibanoni piiri ja kus hiljuti Iisraeli kaitseminister Itzhak Rabin inspektsioonireisi tegi. Selles „julgeolekutsoonis" valitseb Iisraeli-sõbralik „Lõuna-Liibanoni Armee", kristlastest koosnev omakaitsegrupp, kes Liibanoni keskvalitsust — selline kui ta on — ei tunnusta.

Nende vastu võitlevad moslemi-usulised, shi-iidi usulahku kuuluvad nõndanimetatud „miilitsamehed", kes on enamasti Süüria poolt toetatud kohalikud omakaitselased. Nendele liituvad veel Beiruti ümbruskonnas elavad druusid ja palestiina nn. „vabadusvõitlejad". Viimaste vastu olevatki üleeilne õhurünnak, mis põhjustas tunduvaid kahjutusi, sihitud olnud.

Iisraeli kaitsejõudude kohaselt olevat nende ründelennukid „tabanud terroristide kodubaase, mis kuuluvad Palestiina Demokraatliku Frondi marksistlikele terroristidele".

Eelnimetatud grupp on üks Palestiina Vabastus-organisatsiooni (PVO — inglise keeli PLO), fraktsioonidest ja neid nimetatakse, nende pääliku nime järgi, Abu Musa grupiks.

Nähtavasti oli rünnaku all ka üks druuside küla, kus purustati kaks hoonet, mis olevat olnud süürlaste poolt toetatavate palestiina terroristide valduses.

Liibanonis vahelduvad mitmesuguste geriljavõitlejate grupeeringud ja nende kokkukuuluvus või lahkulöömine käib nii kiiresti, et neid on peaaegu võimatu jälgida. Kuid peaaegu kõik neist — välja arvatud Iisraeli-sõbralik Lõuna-Liibanoni Armee — kasutavad N. Liidu „Kalashnikov" automaatpüsse ning teisi moodsaid relvi, kuni õhutõrjekahuriteni ja raskekahurväeni — ja neil ei paista olevat laskemoonapuudust, kuigi nad on vahetevahel näljas.

Marcose jahtlaev müügil

Filippiinide praegune president Corazon Aquino andis käsu endise presidendi Ferdinand Marcose privaatjahi müügiks, et saada raha igapäevasteks valitsuskuludeks. Jahtlaev „Ang Pangulo" (President) on 84 meetrit pikk ja varustatud helikopteri ja kahe mootorpaadiga. Pakkumisi võetakse vastu kuni 30. septembrini.

Kidnäpetud laps leiti

Hispaanias päästis politsei üheksaaastase Raul Rodriguez'i kidnäppajate käest, kes teda aheldatult ühes koopas vangis pidasid. Paul on rikka töösturi Isidoro Porras'e pojapoeg ja tema eest nõuti 390.000 dollarit lunaraha. Kaks kidnäppajat arreteeriti kui nad raha järele läksid, kuna kolmas võeti kinni koopas, kus ta poissi valvas. Rööövlikoobas asus 56 km Merida linnast Lääne-Hispaanias.

EPFI MOENÄITUS
„DESIGNER LAUNCH"

reedel, 3. okt. kell 8 õhtul
Metro Toronto Convention Centre
Theatre Auditorium

The Ellen Peterson Fashion Institute moenäitus ja koolilõpetamise tseremoonia.

Originaalsed Haute Couture moed, välja töötatud Ellen Petersoni juhtimisel

Pääsmed: $25.— (müüdud) $20.—, $15.—, $10.—. Visa. Istekohad nummerdatud. Piletite müük (416) 222-4533

Vaimulikud EELK Peetri Koguduse piiskoplikul jumalateenistusel praost Andres Tauli ordinatsiooni 25. aastapäeval. Vasakult: praost A. Taul, dr. J. Taul, piiskop K. Raudsepp ja õpetaja E. Heinsoo. Foto: H. Oja

Kuldrist praost Andres Taulile

Pidulik sündmus Peetri kirikus — Dr. Jaak Taul andis oma risti pojale

Pühapäeval, 21. septembril peetud jumalateenistusel tähistati Peetri koguduses praost Andres Tauli 25. ametijuubelit, mille puhul temale üle anti kuldne ametirist. Risti andis üle Andres Tauli isa dr. Jaak Taul, kes selleks puhuks oli saabunud Inglismaalt Torontosse. Pidulikule sündmusele elas kaasa kogudus, keda kirik vaevalt suutis mahutada.

Luterlikus kirikus on õpetaja ametimärgiks hõbedane kaelarist. Teenelistele õpetajatele võib kirikuvalitsus anda kuldse ametiristi kandmise õiguse. Konsistooriumi loal toimus Andres Taulile risti andmine Peetri koguduse pidulikul jumalateenistusel. Dr. Jaak Taul Inglismaalt asetas pojale kaela oma kuldristi, mille temale andis Tartu Peetri kogudus aastal 1939.

Pidulik protsessioon, ees Peetri koguduse teine õpetaja Edgar Heinsoo, siis piiskop Karl Raudsepp, Toronto läti koguduse õpetaja Juris Calitis ning isa ja poeg Taulid, sisenes kirikusse orelimuusika saatel. Algussalmidele järgnes piiskop Raudsepa altarikõne. Kõne teemaks oli risthäbi ja teotuse märk, kurjategijate hukkamise vahend kuni Kristuse ristisurmani. Siis muutus rist au ja lunastuse märgiks ning kõigi arvukate maailma kristlaste pühaks sümboliks. Piiskop jutustas vagajutu Kolgata ristidest, mis pärast tarvitamist visati hunnikusse hukkamispaiga kõrvale. Need luitusid ja kõdunesid — ainult Kristuse rist hakkas helendama ja valgust levitama.

Järgnevalt võttis sõna auväärne Inglismaa eestlaste õpetaja dr. Jaak Taul, meenutas lühidalt aastat 1939 kui Peetri kogudus Tartus temale kinkis kuldristi. Tema poeg Andres oli siis kolme-aastane poiss ema põlvedel. Nüüd on Andres Taul isa kutsumuse jälgedes eesti rahvast usuliselt teeninud veerandsada aastat. Dr. Taul asetas oma 47 aastat auga kantud kuldristi poja kaela. See oli liigutav silmapilk.

Algliturgia ja usutunnistuse — õpetaja Heinsoolt — järgi laulis koguduse ingliskeelse koraali ja läti pastor Juris Calitis, kes teenib Vana-Andrese kirikus, kõneles lühidalt kuid haaravalt eluveest — meie kristlikust usust, mis voolab kaljust.

Tütarlaste kvartett Margit Viia juhatamisel ja Marja-Leena Roosi Viiulisaatel esitas Glücki „Palve". Kvarteti moodustasid praost Tauli tütred Vaiki ja Kairi ja õekesed Triina ja Rita Läte.

Muusikalist naudingut pakkus W. Walteri bravuurne „Ma tean", mille esitas kirikukoor Cantate Domino dr. Roman Toi juhatamisel ja Tiina Mitt-Kreemi orelisaatel.

Dr. Jaak Tauli rahvuslikult hingestatud jutlus käsitles eesti rahva saatust ja kannatusi kodumaalt lahkumise aastapäeva puhul. Need olid traagilised hetked paljudele tuhandetele eestlastele. Isa ja poeg Taul matsid oma abikaasa ja ema just enne pagulasteekonnale asumist. Jutlusele järgnes palve kodumaa eest, milleks kogudus laulis Eesti hümni palvesalmi. Mälestati surma läbi lahkunuid ja palvetati kodumaa vabadusvõitlejate eest. Meie Isa palvet luges ja õnnistas kogudust piiskop Karl Raudsepp.

TERVITUSED JA KINGITUSED

Praost Andres Taulil oli tegelikult kaks tähtpäeva. 25 aastat tagasi toimus tema ordinatsioon õpetajaks ja mõned kuud tagasi tähistas ta oma 50. sünnipäeva. Mõlemaid tähtpäevi meenutasid ka arvukad tervitajad, kes oma sõnad ja soovid ütlesid kirikus altari ees seistes.

Peetri koguduse poolt tervitas koguduse nõukogu esimees Andres Tork ja andis üle ümbriku,

(Järg lk. 11)

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd. 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Arvi Tinits. TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni

TELLIMISHINNAD Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $57.—, poolaastas $32.— ja veerandaastas $17.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $107.—, $57.—, $29.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $77.—, poolaastas $42.— ja veerandaastas $22.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $111.—, $59.—, $31.—, mujal välismaal $136.—, $72.—, $38.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD: üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—. Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 10-ni. Väljaspool tööaega: Leida Marley 223-0080

Kokaiin ja heroiin

Demokraatlikku läänemaailma ähvardab uus oht — ühiskondliku elu kiire kõdunemine ja murenemine massilise uimastusainete tarvitamise tulemusena. Ohusignaalid on muutunud juba nii tugevaks, et Ühendriikide president Reagan koos abikaasaga avaldas rahvale televisiooni kaudu edasi antud eriläkituse, milles ta kutsus kogu elanikkonda võitlusesse narkootiliste ainete tarvitamise vastu, võrreldes seda võitlust kõigi Ühendriikide jõudude mobiliseerimisega Teise maailmasõja võitmiseks. Reagani kõne vastukajana käsitas uimastusainete kasutamise „epideemiat" ühes oma kõnes ka Kanada peaminister Mulroney, kelle läkituses puudus Reagani dramaatiline pinge, kuid mis siiski oma sisult ja sõnastuselt suutis äratada üldist tähelepanu.

Uimastusainete tarvitamine Ühendriikides ja Kanadas oli veel mõned aastad tagasi niiütelda lapsekingades, kuna narkootikute peamiseks ja populaarsemaks uimastusvahendiks oli marihuaana sigeret. Seda ei peetud eriti ohtlikuks ja sageli kasutati marihuaanat parema tuju saamiseks alkoholi aseainena. Nüüd on aga olukord tunduvalt muutunud, kuna uimastusainete turu on vallutanud sellised hävitavad uimastusained nagu kokaiin ja heroiin, mis muudavad inimesed täielikult droogide orjadeks ning ruineerivad võrdlemisi kiiresti nende vaimse ja füüsilise tervise. Pealegi on need uimastusvahendid väga kallid ning samal ajal kui nende ainete tarvitaja kaotab oma tervise, annab ta oma kire rahuldamiseks ka viimase penni rahakotist. Ja kui sellest ei piisa vajaliku annuse ostmiseks, siis anduvad paljud ohvrid kuritegevusele, hankides pettusega, vargusega ja röövimisega raha kokaiini või heroiini ostmiseks.

Hävitavad uimastusained voolavad Kanadasse ja Ühendriikidese peamiselt Lõuna-Ameerikast ja Aasiast ning nende sissetoomiseks kasutatakse igasuguseid trikke ja võtteid. Paljud saadetised satuvad politsei ja tolliametnike küüsi, kuid vaatamata sissekukkumistele voolab siiski igal aastal sadade miljonite dollarite eest kokaiini ja heroiini Kanadasse ja Ühendriikidesse. Kanada politseivõimude andmeil võib ainuüksi Kanadasse toodud saadetisi hinnata 10 miljardile dollarile aastas. See tohutu summa näitab, milliste suuräridega narkootika salavedajad tegelevad.

On endastmõistetav, et sellised suured sissetulekud meelitavad narkootiliste ainetega kauplemisele igasuguseid elemente. Peamiselt on salavedude teostamiseks organiseeritud kuritegelikud klikid ja grupid nagu Mafia, kuid kõrvuti nendega teenivad uimastusainete kaubitsemisega tõenäoliselt miljoneid ka poliitiliste terroristide grupid, kes kasutavad musta äriga tehtud miljoneid oma terrori-aktsioonide organiseerimiseks ning läbiviimiseks.

Kuna eriti kokaiini tarvitamine on viimasel ajal nii Ühendriikides kui ka Kanadas märgatavalt levinud ning seda ei kasuta mitte ainult näitlejad, sportlased ja jõukamatesse klassidesse kuuluvad inimesed, vaid üha laiemas ulatuses ka tavalised ametnikud, kooliõpilased, sõjaväelased ja töölised, siis on see probleem kujunenud juhtivates poliitilistes ringkondades ja valitsuses sellseks küsimuseks, millele hakatakse pühendama üha suuremal määral tähelepanu. Katsutakse leida vahendeid uimastusainete tarvitamise piiramiseks enne kui olukord muutub katastroofiliseks.

Kuidas võidelda uimastusainete tarvitamise vastu? Milliseid vahendeid tuleks rakendada inimese tervist hävitavate droogide salaveo pidurdamiseks? Need on küsimused, milledele vastuse peavad leidma valitsused ja politseivõimud. Kogemused näitavad, et need vastuabinõud võivad olla kahesugused — aktiivsed ja passiivsed. Aktiivsete vastuabiõude all tuleb mõista rangemaid seadusi uimastusainetega kaubitsejate karistamiseks ning tolli-, piirivalve- ja politseivõimude tugevdamist salaveo pidurdamiseks, kuna passiivsed vastuabinõud hõlmavad isikute arstlikku testimist erinevates elusektorites ning vastavat selgitus- ja kasvatustööd koolides ja ühiskonnas.

Ühendriikide president Reagan tegi juba teatavaks esialgsed vastuabinõud, mis sisaldavad nii passiivseid kui ka aktiivseid elemente. Passiivsete vastuabinõude raamides tehakse riigiametnikele sunduslikuks arstlikud katsed, mis avastavad narkootilised ained inimese organismis, ka suurendatakse summasid uimastusainete-vastase selgitustöö organiseerimiseks. Aktiivsete vastuabinõudena tulevad rahendamisele karmimad karistused salavedajatele ja uimastusainete levitajatele, mis ulatuvad kuni surmanuhtluseni.

Kanada peaminister Mulroney ei ole veel lähemalt selgitanud, mida ta kavatseb droogide „epideemia" vastu võitlemiseks ette võtta ning opositsiooni ringkondadest kostavad juba hääled, et peaministril pole selget ülevaadet olukorrast ning tema uimastusvahendite vastane kõne on järjekordne teatud probleemi „vahtuloömise" katse. Ka Reagani kõnele on juba kuulda vastuhääli inimõiguste eestvõitlejate ja ametiühingute ridadest. Väidetakse, et Reagani vastuabinõud on põhiseaduse vastased ja piiravad inimõigusi. Näib, et Ühendriikides leidub veel ohtralt piiramatute vabaduste pooldajaid, kes oma kummalise hoiakuga muutuvad kurjategijate kaitsjateks ja kuritegevuse all kannatajate vaenlasteks.

On viimane aeg uimastusainete salavedajate ning surma ja hukatust külvavate mürkide levitajate vastu kasutamisele võtta rangemaid karistusi, kaasaarvatud surmanuhtlus. Neid südametunnistuseta ärihaisid, kes saadavad miljonid inimesed sadu miljoneid dollareid teenides surma ja viletsusse, tuleks karmide vahenditega ühiskonnast kõrvaldada. Demokraatlikul süsteemil tuleb oma eksistentsi huvides paiguti kasutamisele võtta karmid abinõud nende kurjategijate kõrvaldamiseks, kes kasutavad demokraatlikke printsiipe demokraatliku süsteemi õõnestamiseks ja hävitamiseks.

K. A.

Olukord Sudaanis

„Hea sõda on parem kui vilets rahu"

Nii ütles Sudaani mässuliste päälik, kolonel John Garang ajakirja „Time" korrespondendile, kui see teda akaatsiapuu all istumas, tema sõjaväeüksuse keskel, intervjueeris.

Garang olevat saanud ülikoolihariduse USA-s, ta olevat 6 jalga 4 tolli pikk ja kaunis kehakas. Ta kannab vööl jahinuga ja 9 mm automaatpüstolit ja ta käsivarrel on Ungaris tehtud AKM „Kalashnikov" automaatpüss seerianumbriga „000". Ta sõdurid, kes samuti Kalashnikove kannavad, mille juurde näib hästi sobivat Itaalia päritolu liiva-värvi suvevorm, lähevad lauluga lahingusse, karjudes kooris „Garang, Garang, Garang!" — Seejärele laulavad nad, jalgu tampides nagu vanasti zulu odamehed: „Vahva mees võib saada surma, see on vabaduse eest! Kalashnikovi kuul ei lähe mööda, ilus on ta meie meelest!" Nii marsivad nad lahingusse, laiaservalised kaabud peas, jaanalinnusuled püsside rauaõõnsustesse torgatud.

Garangil olevat Lõuna-Sudaanis 20.000 võitlejat, kes saavad toetust marksistlikult Etioopialt. Nad võitlevad Hartuumi keskvalitsuse vastu, mis pärast äsjast riigipööret nüüd ka „sotsialismimaade" kampa on sattumas, saades abi Muammar Ghaddafi Liibüast. Aafrikas tekib tihti sellised kurioosumeid, et N. Liit toetab, kas otseselt või kaudselt, mõlemaid võitlevaid pooli. Ning Kalashnikovid on mõlemile poolele prii, laskemoona eest maksate kui võidate.

Samal ajal on nii Etioopias kui ka Sudaanis miljoneid inimesi näljahädas. Ameerikast ja teistelt Läänemaadelt saadetud toiduabi ei jõua pahatihti kunagi oma sihtkohta, vaid kas mädaneb kaiveerel või läheb sõjaväe toitlustamiseks, kes näljaseid inimesi represseerivad.

Kolonel Garang, kes on praegu 41 aastane ja kuulub Dinka neegrihõimu, kinnitab et tema ja ta mehed kavatsevad võidelda nii kaua kui praegune peaminister Sadik el Mahdi püüab moslemi usku ja araabia kombeid Lõuna-Sudaani kristlastest (ja ka paganausulistest) neegritele peale suruda.

Sudaanis elab 22 miljonit inimest, neist kaks kolmandikku moslemid. Neegrid maa lõunaosas on võidelnud araablastest keskvalitsuse vastu juba 1955. aastast saadik, mil Sudan Inglise-Egiptuse ülemvõimu alt vabanes. Hartuum sai kuulsaks 19. sajandi lõpupoolel, mil „Muhamedi prohvet" el Mahdi — sama nimega kui praegune peaminister — seal võimu üle võttis, Hartuumi ümber piiras ja sealse Briti kuberneri kindral Gordoni (keda samanimelises filmis mängis näitleja Charlton Heston) koos ta garnisoni liikmetega maha tappis.

Hilisem briti riigimees Winston Churchill võttis ratsaväeohvitserina osa karistusekspeditsioonist el Mahdi vastu — selles lahingus olevat toimunud viimane briti ratsaväe suurrünnak mõõkade ja piikidega. Churchill, kel olevat olnud käsi haige, käsitses mõõga asemel Mauser mudel '86 tüüpi automaatpüstolit, mis hiljem ka Eestis 1905 aasta mässu ajal kuulsaks sai ja mida nüüd relvakollektorite hulgas „broomhandled Mauser" (harjavarrega Mauser) nimetatakse, sest et ta käepide on treitud ümmarguseks, nagu tükk harjavart.

Vahepeal võitleb aga Garang ja ta gerilja-armee edasi, kasutades Etioopia kaudu saadud nõukogude automaatpüsse, miinipildujaid ja isegi õhutõrjekahureid — ta kiitleb, et tema „poisid" olevat juba 24 *Sudaani valitsuse* võitluslennukit alla lasknud, räägimata „sadade" tankide ja soomusautode hävitamisest. Hiljuti said tema „poisid" kurikuulsaks Sudaani valitsuse liinilennuki alla laskmisega, kusjuures kõik 63 pardalolevat reisijat surma said. Garang on pahane, et Läänemaad saadavad toiduabi ainult valitsusväelastele, nõudes et ka tema ja ta sõjavägi peaks ameerika konserve saama.

Ta ütleb, et kuna ta on USA-s koolis käinud, on tema ameerikasõbralik. Ta olevat ka nõus praeguse „el Mahdiga" läbi rääkima, kui see muutuks „teokraadist", kes teisi moslemi usku tahab sundida, sudaani rahvuslaseks kes oleks nõus „kõikidel lilledel õitseda laskma". Ja muidugi jagaks temaga ja ta meestega ameerika lihakonserve ning piimapulbrit.

Kolonel John Garang

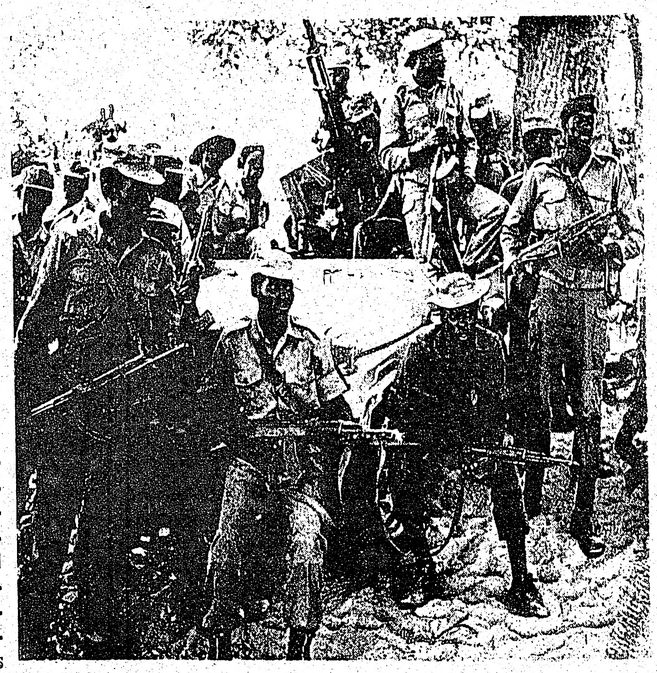

Kolonel Garangi sõjavägi valmistub rünnakule.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

Toron
958 Br
Ühenduses on jõud!
Kinkige la
Esimene $20.— a
Informatsi
4
Pank avatud: esmas
teisip.

Kommentaarid

Kanada peaminister Mulr
tunneb ilmselt erilist hüvi v
poliitiliste küsimuste ja pro
mide vastu, meenutades se
liberaalide peaministrit P
Trudeaud, kes oma valits
ajastu lõpetas pika lennurä
kuga ühest maakera nurgas
se, üritades globaalsele
kampaaniale aluse pan
ning tuumarelavade likvidee
se plaanidele vundamendi
mist. Trudeau grandioo
plaanist ei ole vaatamata k
da ajakirjanduse südile too
le muud järele jäänud kui
vatu mälestus, kuid pra
peaminister Mulroney on
vasti arvamisel, et ta on võ
ne maailmaasju ajama par
kui Trudeau ning nii näen
da välispoliitilise aktivistin
ja teise maailmaprobleemi
damiseks häält tõstmas ja e
nekuid esitamas.

Mulroney suur debüüt
poliitilises sektoris toimus
vasti Commonwealthi riiki
jutise konverentsi ajal kus
tas Kanada ajakirjanduse
toetusel Briti peaministri M
ret Thatcheri mõjutamist,
geerides Lõuna-Aafrika
rangete majanduslike sank
nide rakendamist. Mulro
olnud siiski selliste võim
mees, et ta oleks suutnud
se leedi" mõtteid teises
liikuma panna ja talle uusi
sid pähe istutada ning oli
tud konverentsilt tühjade
tagasi tulema. Kuid Mulro
lepi ilmselt selle fiaskoga n
hakanud hoopis uues s
oma välispoliitilisi arvam
seisukohti avaldama, su
oma pilgud seekord Kesk-
rikale.

Vancouveris äsja peetu
nes kritiseeris Mulroney t
maailma suurvõimusid
Ameerika riikide probleem
sekkumise pärast, vihjates
ga Ühendriikidele ja N. L
kuid samuti Moskva Kari
re käsilascle Fidel C
Mulroney kinnitas, et K
kahetseb kolmandate riik
terventsiooni Kesk-Am
ning tema sõnadest võib j
da, et ta ei poolda Kuuba
sel organiseeritud ja orga
misel olevaid operatsioon
samuti mõistab ta hukka
riikide abi Nikaraagua r
liku valitsuse vastu võit
jõududele ja Salvadorile.

Kanada peaministri s
had tunduvad põgusa p
idealistlikena ja sirgejoo
na, kuid kahjuks on M
oma seisukohtadega hilja
nud. See poliitika oleks o
hal olnud kui Nikaraag
taator Somoza kukutati
gu maailm eesotsas Ühen

olonel John Garang

urchill võttis ratsaväeoh-
a osa karistusekspeditsi-
el Mahdi vastu — selles
s olevat toimunud viima-
iti ratsaväe suurrünnak
de ja piikidega. Churchill,
evat olnud käsi haige, kä-
nõõga asemel Mauser mu-
6 tüüpi automaatpüstolit,
iem ka Eestis 1905 aasta
ajal kuulsaks sai ja mida
relvakollektorite hulgas
nhandled Mauser" (harja-
a Mauser) nimetatakse,
ta käepide on treitud üm-
seks, nagu tükk harjavart.
epeal võitleb aga Garang
erilja-armee edasi, kasuta-
ioopia kaudu saadud nõu-
automaatpüsse, miinipil-
ja isegi õhutõrjekahureid
kiitleb, et tema „poisid"
juba 24 Sudaani valitsuse
lennukit alla lasknud, rää-
„sadade" tankide ja soo-
tode hävitamisest. Hiljuti
ma „poisid" kurikuulsaks
i valitsuse liinilennuki al-
misega, kusjuures kõik 63
olevat reisijat surma said.
on pahane, et Läänе-
saadavad toiduabi ainult
sväelastele, nõudes et ka
a ta sõjavägi peaks ameе-
onserve saama.
iitleb, et kuna ta on USA-s
käinud, on tema ameeri-
alik. Ta olevat ka nõus
se „el Mahdiga" läbi rää-
kui see muutuks „teokraa-
kes teisi moslemi usku ta-
undida, sudaani rahvusla-
es oleks nõus „kõikidel lil-
õitseda laskma". Ja mui-
agaks temaga ja ta meeste-
neerika lihakonserve ning
ulbrit.

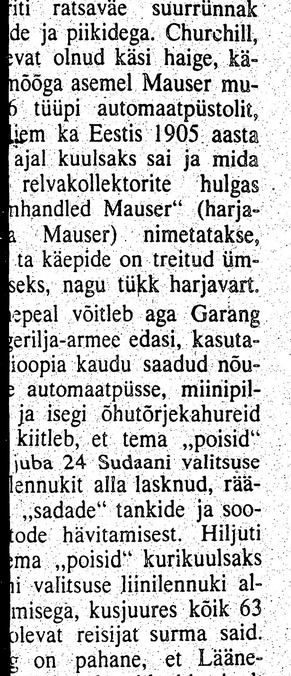

mistub rünnakule.

Toronto Eesti Ühispank

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Ühenduses on jõud!

Kinkige lastele pangaarved!

Esimene $20.— arvel on meiepoolne kink.

Informatsiooniks helistada: 465-4659

Pank avatud: esmasp.-reedeni 10—3
teisip. ja neljap. õhtuti 5.30—8.00 p.l.

Kommentaarid

Kanada peaminister Mulroney tunneb ilmselt erilist hüvi välispoliitiliste küsimuste ja probleemide vastu, meenutades sellega liberaalide peaministrit Pierre Trudeaud, kes oma valitsemisajastu lõpetas pika lennuränna-kuga ühest maakera nurgast teise, üritades globaalsele rahukampaaniale aluse panemist ning tuumarelavade likvideerimise plaanidele vundamendi rajamist. Trudeau grandioossest plaanist ei ole vaatamata Kanada ajakirjanduse südile toetusele muud järele jäänud kui kahvatu mälestus, kuid praegune peaminister Mulroney on nähtavasti arvamisel, et ta on võimeline maailmaasju ajama paremini kui Trudeau ning nii näeme teda välispoliitilise aktivistina ühe ja teise maailmaprobleemi lahendamiseks häält tõstmas ja ettepanekuid esitamas.

Mulroney suur debüüt välispoliitilises sektoris toimus teatavasti Commonwealthi riikide hiljutise konverentsi ajal kus ta üritas Kanada ajakirjanduse soojal toetusel Briti peaministri Margaret Thatcheri mõjutamist, propageerides Lõuna-Aafrika vastu rangete majanduslike sanktsioonide rakendamist. Mulroney ei olnud siiski selliste võimetega mees, et ta oleks suutnud „raudse leedi" mõtteid teises suunas liikuma panna ja talle uusi ideesid pähe istutada ning oli sunnitud konverentsilt tühjade kätega tagasi tulema. Kuid Mulroney ei lepi ilmselt selle fiaskoga ning on hakanud hoopis uues sektoris oma välispoliitilisi arvamisi ja seisukohti avaldama, suunates oma pilgud seekord Kesk-Ameerikale.

Vancouveris äsja peetud kõnes kritiseeris Mulroney teravalt maailma suurvõimusid Kesk-Ameerika riikide probleemidesse sekkumise pärast, vihjates sellega Ühendriikidele ja N. Liidule, kuid samuti Moskva Kariibi mere käsilasele Fidel Castrole. Mulroney kinnitas, et Kanada kahetseb kolmandate riikide interventsiooni Kesk-Ameerikas ning tema sõnadest võib järeldada, et ta ei poolda Kuuba toetusel organiseeritud ja organiseerimisel olevaid operatsioone, kuid samuti mõistab ta hukka Ühendriikide abi Nikaraagua marksistliku valitsuse vastu võitlevatele jõududele ja Salvadorile.

Kanada peaministri seisukohad tunduvad põgusa pilgu all idealistlikena ja sirgejoonelistena, kuid kahjuks on Mulroney oma seisukohtadega hiljaks jäänud. See poliitika oleks omal kohal olnud kui Nikaraagua diktaator Somoza kukutati ning kogu maailm eesotsas Ühendriikide tolleaegse presidendi Carteriga jäi käed ristis ootama Nikaraaguas demokraatliku rezhiimi õitsele puhkemist. Selle asemel suruti seal maha kõik demokraatlikud jõud ning rakendati N. Liidu ja Kuuba toetusel marksistlik süsteem, mis hakkas oma harusid laiali ajama, valides oma esimeseks ohvriks Salvadori.

Nii-siis — võõras võim on juba Nikaraagua arengule vahele seganud ja seal uue diktatuuri rakendanud. President Reagani eesmärgiks on seda vägivaldselt Nikaraaguasse istutatud rezhiimi kukutada ja seal demokraatlikku süsteemi jalule aidata. See on lühidalt sündmuste areng ja jääb ainult küsida — miks Mulroney seda poliitikat ei poolda?

☆

Okupeeritud Eestis ilmuvas „Rahva Hääles" ilmus 17. augustil artikkel „Mõtteid uue õppeaasta eel", milles muu hulgas kirjutatakse:

„Probleeme on koolielus palju, kuid mõned neist teevad koolirahval küll eriti südame täis. Üks sellistest on koolide lamedad katused, mis vett pidama ei jää. Kas ka siin tuleb kunagi muutus? Kui palju on selle pärast vaja teha sanitaarremonte ja parandada elektrisüsteeme. Projekteerijad aga töötavad ikka vana viisi. Kas tõesti pole ametkonda, kes paneks ka siin uued mõtted liikuma? Partei leninlikku suunist, et kool on üldrahvalik, üldparteiline üritus, ei tohiks unustada ükski ametkond."

Tõesti ei saa aru, miks Eestis on koolimajade katused lamedad. Kuid selleks võivad olla paljud põhjused — võibolla ei ole küllaldaselt materjali kõrgema katuse esitamiseks, võibolla on lameda katuse ehitamine lihtsam ja mugavam. Kuid ei ole ka võimatu, et Lenin andis omal ajal käsu kõigile koolimajadela lamedate katuste ehitamiseks ning partei on sunnitud kaljukindlalt kinni pidama sellest „leninlikust suunisest".

AMI

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E. 1044

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

SEINAST-SEINA JA LAHTISED

ERIK LOKBIK — 447-9834

Kanada kaitsejõududest

Kokkuvõte Kaitseministeeriumi trükisest „Defence 85"

Kanada kaitsejõud paistavad arvuliselt olevat veelgi rohkem kokku kuivanud kui Trudeau valitsuse ajal, hoolimata sellest et konservatiivid lubasid asja parandada.

2.

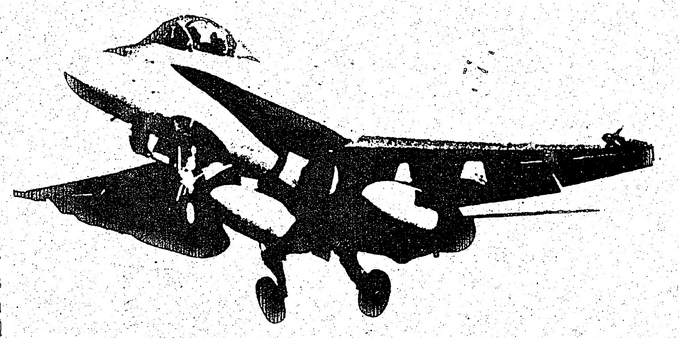

Kanada Sõjajõudude uus hävituslennuk — USA-s toodetud CF18.

Muuseas kannavad need mehed paraadidel valgeid nahkpõllesid ja hõbedasi kirveid.

Kaitseministeeriumi väljaandel ilmunud trükis räägib ka uhkelt uuest sõjavarustusest — või peaksime me ütlema kaitsevarustus, kuna on ju kaitsevägi? Igal juhul saavad nad suuremal arvul uusi 2½-tonniseid veokeid ja uusi „Iltis" tüüpi maastikumasinaid, mis ehitatakse „Bombardier" vabriku poolt Quebec'is ja mis peavad asendama džiipe. Samuti saab „õhu-element", mille koosseis on praegu 22.575 tegevväelast, 949 reserv-väelast ja 7860 tsivilisti, endale 73 uut C18 tüüpi hävituslennukit, mida Kanadas C(anadian) F(orces) 18 nimetatakse. See lennumasin pidi asendama kolme tüüpi juba vananenud võitluslennukit. Suurem osa Kanada lendureid aga ajab siiski veel läbi CF5 tüüpi hävituslennukite ja CF104 „Starfighter" võitluslennukitega. Viimased pidi antama nüüd Türgile kui truule NATO-liitlasele. Neile olevat lubatud 50 masinat, nendest 20 lennukõlbulikud ja uuesti üles remonditud". Nüüd tahtvat ka Kreeka valitsus neid saada — kuigi ainult tagavaraosadeks. Niisiis lubati ka neile 20 enam-vähem korras masinat. Rääkides neist kahest liitlasmaast, siis näitab statistika, et kõige sõjakam riik NATO peres on just Kreeka — nende maa majanduslikust üldtoodangust kasutatakse 7.1% kaitseks (Kanadas 2,2%) ja töövõimelistest teenib kaitsejõududes 6,2% (Kanadas 1%). Türgi arvud on vähe väiksemad — kuid ilmselt on need kaks vana vaenlast end just teineteise vastu varustamas, tehku siis Nõukogude Liit mistahes kurja häält seal kaugel piiri taga. Naabritevaheline viha on suurem ja Küprose küsimused tähtsamad. Muuseas peab Kanada praegu Küprosel umbes 550 sõdurit, keda vahetevahel välja vahetatakse. Samuti on Iisraeli-Süüria vahelisel piirijoonel, Golani kõrgendikul 140 meheline grupp kanadalasi asjast osa võtmas — peamiselt on need signalistid ja varustus-osakonna mehed.

Kuid Kanada peajõud asuvad ilmselt Euroopas, NATO käsutuses. Seal asuvad Schwarzwaldi piirkonnas, Lahris ja Bad Soellingenis 6900 Kanada sõjaväelast, varustatud „Leopard I" (saksa) tankidega ja „Cougar" (Shveitsi päritolu, osalt Kanadas toodetud) soomusautodega.

Ka olevat tellitud uued soomustatud jalaväe-transportmasinad, mida nüüd Eestis „soomustransporttöörideks" nimetatakse — need võtavad peale terve jao (section, squad) mehi, kes soomusplaatide taga pinkidel istuvad ja laskeavade kaudu oma individuaalrelvi (automaatpüsse) kasutada saavad. Need „transportöörid" on enamasti ka varustatud kas raskekuulipildujate või kergete automaatkahuritega ja mõnikord isegi leegiheitjatega. Kanada Kaitsejõududel olevat nüüd neid. Rootsi päritolu BV 206 tüüpi maastikumasinaid, juba terselt sada. Nii et tuhat meest võivad korraga rünnakule minna, saadetud juba pisut iganenud „Leopard I" tankidest (Bundeswehr kasutab „Leopard II' 'tüüpi tanke ja müüs vanad kanadalastele). Samuti kuulub NATO alla, peale ülalkirjeldatud 4. Brigaadigrupi veel pataljon maaväelasi, kes kuuluvad R(oyal) C(anadian) R(egiment)'i koosseisu, baasiga London'is (Ont). Need mehed on osa „Allied Mobile Force (AMF) Land'ist", mis peab sõja lähti puhkemise korral Norrale appi minema, ja seda ülikiiresti. Pikemaks perspektiiviks on määratud „Canadian Air Sea Transportable Brigade Group" ja kaks eskadrilli CF5 hävituslennukeid. Neid pidavat transporteeritama Norrasse Quebec'i provintsist ja Petawawa'st. Brigaadi juurde kuuluvad ka transport-kopterid.

Kanada kaitsejõud Euroopas olevat saanud ka 26 uut iseliikuvat haubitsat, milliseid II maailmasõja ajal „rünnakkahureiks" nimetati. Ka Kanadas olevad üksused olevat neid saamas — need asendavad seniseid 105 mm-seid, traktorite poolt tõmmatavaid haubitsaid. Ka olevat tellitud 75 uut „erivarustuse" sõidukit — nagu raketiheitjapatareide või ehk isegi väliköökide tarvis.

Sest nende ridade kirjutaja teab oma kogemustest, et kui Kanada Kaitsejõududel üldse mingi suur miinus on peale raskerelvade puudumise, siis on see väliköökide nappus. Kaua ikka konservipurgist kuivtoitu sööd või lõkke äärres pulbrist kartuliputru katsud keeta — eriti pärast seda kui sa oled manöövritel läbimärjaks saanud või kõvaks külmunud.

Aga kõigi nende moodsate relvade ja riistade ülesloetlusel ei tohi unustada ka kõige põhjapoolsemat piirkonda, mida nimetatakse Northern (ehk Arctic) Command. Selle peakorter asub Yellowknife linnakeses Kanada Loodeterritooriumil ja see katab 3.9 miljonit ruutkilomeetrit.

Peakorteris teenib 78 tegevväelast ja reservi alla kuuluvad 620 nõndanimetatud „Kanada kütti" (Canadian Rangers), kes on eskimod ja indiaanlased.

Need mehed peavad kaitsma Kanada põhjapiiri ja nad saavad selle tarvis vanad Lee-Enfield tüüpi lukkudega püssid (esmakordselt tarvitusel aastal 1889) ja priipärast II maailmasõja-aegseid padruneid. Nendega kütivad nad nii hülgeid kui ka põhjapõtru ja Kanada valitsus loodab, et kui nõukogudelased peaksid üle Beringi väina või Põhjanaba kohale tulema, siis kütivad ka neid. Nad on organiseeritud 36-de eripatrulli ja neile õpetatakse ka mõnikord veidi moodsamate relvade käsitsemist tegevarmee sõdurite poolt. Muidugi katab põhjapiiri ka mõni juhuslik lennupatrull ja seal on veel alles neli (4) DEW-liini (Distant

(Järg lk. 4)

Kanada Sõjajõududes kasutusel olev 155 mm iseliikuv haubits, USA päritolu M109A2.

Ikestatute nädal Taivan'il — Suurdemonstratsioon Chung Hua staadionil. Osavõtjad tervitavad välismaa külalisi. Foto: Piirisild

Musta Lindi Päevad Lääneranniku

Reedest, 22. augustist kuni pühapäeva, 24. augustini toimusid Musta Lindi Päeva üritused Vancouveris. Kõnelejana esines ka Balti Vabadusliidu esimees Avo Piirisild Los Angelesest. Üldkorraldajaks oli EKN abiesimees Enno Lepnurm. Reedel raadios ettenähtud intervjuud BVL esimehe Avo Piirisild'iga asendas Vancouveri koguduse õpetaja Toomas Vaga, kuna A. Piirisild'i lennuk hilines.

Samal õhtul toimus Vancouveri Ukraina majas „Rally", millest 300 Ikestatud Rahvaste esindajat osa võttis ja kus kõne pidas BVL esimees Avo Piirisild. Laupäeval toimus demonstratsioon Nõukogude Liidu paviljoni ees maailmanäitusel. Politsei keeldus laskmast demonstrante hoonesse sisse, lastes ka tühjaks suure sinise palli, millele seotud mustad lindid. Õhtul toimus külaliste vastuvõtt Helmi ja Enno Lepnurme kodus. Pühapäeval toimus „Iantsh" restoranis, millest võttis osa 200 eestlast mitmest keskusest. Nad esinesid eestlaste päeval maailmanäitusel. Nii oli kohal eestlasi Torontost, Seattlest, Portlandist ning ka Los Angelesest. Peale Avo Piirisild'i oli sealt veel õpetaja Walter Taal, kes pidas puhkuseloleva õpetaja asemel jumalateenistusi. Samuti viibis seal Taavo Virkhaus Duluth'ist Minnesotas.

Los Angeleses tähistati Musta Lindi Päeva jumalateenistustega eesti, läti ja leedu kirikutes ning ka leedu raadios. Saadeti välja Pressi-teade Kalifornias asuvatele uudiste-organitele; üks paremaid juhtkirju ilmus „Registeris".

V. P.

Avo Piirisild kohtumas Valges Majas USA presidendi Ronald Reaganiga.

Kanada kaitsejõududest

(Algus lk. 3)

Early Warning) süsteemi radarijaama. Ning päästetöid teeb „440. Transport and Resque Squadron", Kanada õhuväest, kes lendavad kahemootoriliste (Twin Otter) päästelennukitega, mis maanduvad nii suuskadel, pontoonidel kui ka ratastel.

Siis veel veidi laevastikust. Kanadal on praegu 20 destroyer'it, 3 allveelaeva ja 30 väiksemat sõjalaeva. Regulaar-mereväge („sea element") on 9625, reserve 3850, tsiviliste 6725, kokku 20.200 isikut.

Möödunud aasta jooksul käisid Halifaxi mereväekoolist läbi 14.000 mereväelast (osa neist reservistid). Mereväeohvitsere õpetatakse välja ka Briti Kolumbias, maaväeohvitsere Kingstonis, St. Jean (Quebec'is) ja Briti Kolumbias, lennuväeohvitsere Borden'is ja North Bay's.

Ning ei tohi unustada ka sidemehi. Nende peakorter on Ottawas ja sinna kuulub 4920 regulaar- ja 1560 reservväelast, pluss 596 tsivilisti. Ilma nendeta ei töötaks ükski kaitseväg, ükskõik millises elemendis.

Nüüd veel lõpuks — jalaväerelvad, mis ju moodustavad iga sõjajõu — nimetatagu neid siis kas kaitseväelasteks, küttideks või Volkssturmiks — põhilised võitlusvahendid. Need olevat Kanada Kaitsejõududes uuendamisel — juba käesoleva aasta sügiseks tahetakse tegevväelaste praegused Belgia FN tüüpi 7.62 mm automaatpüssid (õieti poolautomaadid, mida siin C1 nimetatakse) USA mudeli järgi tehtud, kuid Kitcheneris toodetud M16A2 täis-automaatide vastu ära vahetada — kaliiber 0.223 tolli ehk 5.6 mm. Neid tehakse kahes suuruses — täispikkusega püss „C7" ja lühema rauaga karabiiner „C8", mis on mõeldud tankiväelastele.

Samuti võetakse kasutusele uus kergekuulipilduja või praeguses sõjalises tarbekeeles „jao automaatrelv", milleks saab Belgia päritolu „Minimi" ehk „C9", mis töötab nii magasinide kui ka lindistatud laskemoonaga.

Raskekuulipilduja, siinses kaitseväekeeles „general purpose machine gun" ehk GPMG, on ka Belgia päritolu ja see asendab praegust, juba I maailmasõjani tagasi ulatuvat Browning'ut, umbes samalaadsel kolmjalal ja ka lindistatud laskemoonaga. On ka juttu jalaväepüssilt täis-automaat-tulevõime kõrvaldamisest, et selle asemele võtta kolmelasulise valangu võime, sest Vietnami sõjas olevat USA mopipoisid hirmsasti laskemoona raisanud, nii et läks kaks tonni munitsiooni ühe „Cong'i" kõrvaldamiseks. Aga arvatavasti jäetakse täägid siiski teenistusse edasi, sest need on konservipurkide avamiseks ja lõkketule jaoks hagude raiumiseks mõningal määral kasutatavad. Browning-püstol, II maailmasõja aegne, kolmeteistlasulise magasiniga riist, jääb vist esialgu edasi. USA sõjajõud võtsid hiljuti samasuguse, aga veidi moodsama konstruktsiooniga 9 mm kaliibrise Beretta käsirelva kasutusele, mis nüüd sealset juba seitse-kümmend aastat kestnud 0.45 tollise kaliibriga Colt automaatpüstolit asendab. Ning need riistad peavad veidi aega kestma, kuni ehk sajandipöörangul kõik uutele laserirelvadele üle lähevad, mille tarvis praegu nii USA-s kui ka N. Liidus katsetusi tehakse.

Viimaste teadete järgi olevat valitsus ostnud Õhujõududele veel kaks C130H tüüpi Hercules transportlennukit, mis viib nende arvu ettenähtud suurusele. Masinad maksvat 21 miljonit dollarit tükk, ja neid valmistavad Lockheed Corp. USA-s. Lennukid on võimelised peale võtma ka sõidukeid ja isegi väiksemaid lennukeid. Masinad võetakse vastu septembrikuu jooksul.

Reamees, Royal Can. Dragoons.

Eesel mõtles teisiti

AYACUCHO, Peruu — Beiruti terroristide eeskujul otsustasid pahempoolsed Peruu „Sendero Luminiso" geriljad õhkida pommi rahvakogumisel. Kuna neil aga puudus auto pommi transporteerimiseks rahva sekka, kasutasid nad selleks eeslit. Eeslile pandigi lõhkelaeng selga ning lasti peatänaval lahti, kuhu oli saabumas 20.000-pealine täisealistest ja koolinoortest koosnev rongkäik, kes pühitsesid Peruu iseseisvuspäeva. Eesel aga muutis kurssi ja siirdus ühte kõrvaltänavasse. Jõudnud ühte inimtühja parki otsustas eesel lillede ja rohuga nälga kustutada. Enne kui ta sai oma kõhu täis süüa, lõhkes ta seljas asuv pomm, tappes eesli ja tekitades parki suure kraatri. Seekord pidas vanasõna paika: kunagi pole eesli mõtted samad, kui eesli seljas istujal.

MÜÜA

Eesti Kodus
1-TOALINE KORTER

Tel. 282-4234

ROYAL LEPAGE

REAL ESTATE SERVICES LTD., BROKER
325 MOORE AVENUE, TORONTO

ESINDAJA

MAI SAARNA

Tel. kontoris 424-4900
kodus 751-1296

Pine Farms Orchard, King City
PICK YOUR OWN APPLES

INQUIRIES CALL
KING 833-5459, 833-6698

PLUMBING, HEATING & REPAIRS
Eesti ettevõte
Õli-, gaasi- ja elektriahjud ● Korstnavoodrid (chimney lining).
● Ahjude puhastamine.
Tel. 275-1280 — Roland Kullik

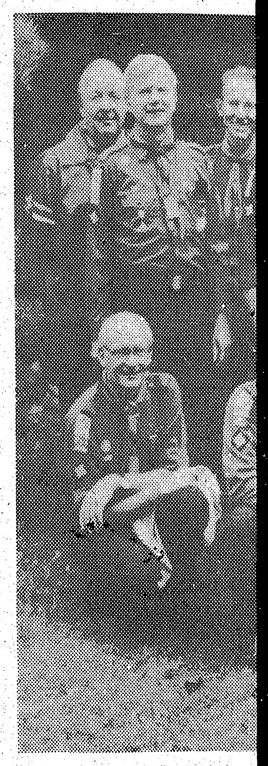

Skautüksus Lembitu M
reas põlvitavad Evald
lam, Arnold Kukk. T
Andres Loorits, Alrek
rold Kivi ja Andres K
pildistamist ja Heino

Skautlus pop

Huvi temaatiliste

Esimese kirjmargi laski
aastal 1840 Inglismaa. T
osanud küll vist keegi ai
menukas tulevik seda u
postimaksukviitungit ees
Mitte üksnes, et ta paa
kümnega kogu maailma
ralduses läbi lõi, vaid et
tus ka populaarseks kogu
tiks. Tekkisid asjahuviliste
asutati margiklubisid ja
arenes maadevaheline ma
tus ning hakati trükkima
kataloge, -ajakirju ja -al
Sellise suure populaars
vutas kirjamark peamiselt
re ja laialdase levikuvõi
kuid peagi ilmnesid uued
bekad võimalused. Kuigi
raselt oli postmark kujut
givappi või valitseja portr
varsti muutus see minia
kunstiteoseks. Totalitaarse
miga riigid hakkasid aga
gi kaudu oma propagand
ma. Mitmesuguste poliitil
duslike, sotsiaalsete, rahvu
ka rahvusvaheliste s
tähistamiseks on antud v
siaalseid marke ning mi
gid on tutvustanud marki
maailmale oma maa loo
tuuri ja tehnikat. Nii on n
teemastik järjest avardun
kub seega mitmesuguseid
vaid võimalusi koostada t
kogusid.

Kui postmargi ajaloo a
oli margil vaid postimaks
gi ülesanne täita, siis oli
jajatel kombeks ka kor
maailma marke. Peagi m
liiga laialdaseks, eriti k
gad riigid leidsid markid
misel häid võimalusi nii
da levitamiseks kui ka r
miseks. Nõnda muutus ka
kogu soetamine ülemaail
tuses võimatuks ja kohuta
kaks.

ESIMENE SKAUDITEEM MARK

Esimese skauditeemal
margi andis välja Lõu
Unioon aastal 1900. Se

...vad Lääneranniku...

...i lindid. Õhtul toimus külaliste ...- vastuvõtt Helmi ja Enno Lep...d nurme kodus. Pühapäeval toi...s mus „lantsh" restoranis, millest ...s võttis osa 200 eestlast mitmest ...t. keskusest. Nad esinesid eestlaste ...- päeval maailmanäitusel. Nii oli ...l kohal eestlasi Torontost, Seatt...d lest, Portlandist ning ka Los An...a gelesest. Peale Avo Piirisild'i oli ...e sealt veel õpetaja Walter Taal, ...t. kes pidas puhkuseloleva õpetaja ... asemel jumalateenistusi. Samuti ...- viibis seal Taavo Virkhaus Du...- luth'ist Minnesotas.

...- Los Angeleses tähistati Musta ...s Lindi Päeva jumalateenistustega ...- eesti, läti ja leedu kirikutes ning ...n ka leedu raadios. Saadeti välja ...s Pressi-teade Kalifornias asuvate...s le uudiste-organitele; üks pare...e maid juhtkirju ilmus „Registe...- ris".

...d V. P.

...alges Majas USA presidendi

...PAGE
...RVICES LTD., BROKER
...VENUE, TORONTO

...0
...6

...chard, King City
...OWN APPLES
...RIES CALL
...5459, 833-6698

...ATING & REPAIRS
...i ettevõte
Korstnavoodrid (chimney lining).
...e puhastamine.
— Roland Kullik

Skautüksus Lembitu Maleva juhtkond Maapäeval 13./14. septembril Kotkajärvel. Esireas põlvitavad Evald Oder, dr. Vello Soots, Robert Vessmann, seisavad Riina Kindlam, Arnold Kukk. Tagareas Asko Kütti, Ants Evard, dr. Jaan Roos, Ekke Loo, Andres Loorits, Alrek Meipoom, Allan Vessmann, Enno Agur, dr. Jaan Kruus, Harold Kivi ja Andres Kasekamp. Pildil ei ole näha Tormi Jõgeda, kes saabus pärast pildistamist ja Heino Jõe, kes oli kaamera taga. Foto: Jämesäär

Lembitu Maapäev tegi skaudiplaane

Tähtis pole tegemine, vaid tulemused

Skautüksus Lembitu Malev pidas 13./14. septembril Kotkajärvel oma traditsioonilist maapäeva, mis toimus tänavu juba teistkordselt samal ajal gaidide ja skautide maleva nõupäevadega. Ürituste kokku viimine toimus kokkuleppel ja tingimusel, et nõupäevade kava jätab Lembitule küllalt aega oma asjade arutamiseks.

Kahel päeval toimunud koosolekute tegelikust ajast kulus 4,5 tundi malevate asjade arutamiseks; Lembitu Maapäeva koosolekuteks jäi 8,5 tundi, mis kiirustades ajas kuidagi asja ära. Laupäevl toimusid üksuste töö aruanded.

Lembitu Malevas tegutses ja oli Kanada skautide organisatsioonis registreeritud 13 noolepoissi, 24 skauti ja mereskauti, 15 vendurskauti — mõõgameest, 11 vanemskauti — nuiameest ja 43 juhti ning instruktorit — kokku 106 liiget. Nendele lisandub Lembitu lellede vanade skautide pere 24 liikmega, mis ei ole registreeritud, kuna Kanada skautluses see aste puudub. Tegelik lellede arv on 42, kuna peres löövad kaasa ka vanemad juhid.

Poisteüksuste tegevuses oli talveperioodil 20 koondust, milleli lisandusid 2 koondust võimlas ja ujulas, 2 lumelaagrit Kotkajärvel, rida laskeharjutusi Eesti Maja lasketiirul ja osavõtt skautide üldüritustest — võistlustest, õunapäevast, õnnetaalrite levitamisest, jüripäeva paraadist ja skautide tööde näitusest. Osa neist toimus koos kanada skautidega, kuna Lembitu Malev tegutseb Suur-Toronto Sherwoodi skaudi-distriktis.

Suvel toimus Kotkajärvel skautüksuse nädalane laager „Paralepa", mille sisse oli kavandatud ka skautide ja vendurskautide kanuuretk.

Tegevuse kritiseerimisel avaldati mõtteid, et efektiivsus jätab soovida — tähtis ei ole et tehakse, vaid mida selle tegemisega saavutatakse.

Skautüksuse kassa tulude poolel oli liikmemaks 3.050.—, laagrimaksud 3.600.—, õnnetaaler 1550.—, õunapäev 420.—, toetused 1.200.—, mitmesugused tulud 660.— ja hoiuarve 1.820.—. Kulude poolel olid liikmemaks Kanada skautidele 1.500.—, liikmemaks Eesti Skautide Malevale 770.—, „Tulehoidja" tellimine poistele 690.—, laagri otsesed kulud 3.200.—, Kotkajärve Lembitu küla kulud 700.—, skautliku õppetegevuse ja administratsiooni kulud 2.740.— ja kassaseis 2.700.—. Tulud ja kulud tasakaalus 12.300.—.

Uue tegevusaasta kavandamisel oli esimeseks juhiseks möödunud aasta kriitika. Otsustati tegevuse intensiivsust suurendada sellega, et ühest tegevusest teise minek toimuks kiiremini. See eeldab juhtide paremat ettevalmistust, head tegevuse kavandamist ja paremat üldist distsipliini. All-üksuste tegevusele lisaks tuleb Lembitul ettevalmistuda kaheks ürituseks Austraalias, kus 1987/88 aastavahetusel toimub skautide maailma-jamboree, aasta hiljem aga ESTO ja eesti skautide-gaidide maailmalaager. Maailma skautluse 80. aastapäeva puhul toimub Toronto skautide suur-üritus „Scoutorama", millest võetakse osa Eesti esindusena.

Tuleval suvel võimaldatakse poistele vähemasti kolme-päevane kanuu-retk ja jatkatakse purjetamis-treeningut Ontario järvel, mis tänavu läks suure edu ja huviga.

Kanada skautlus tõstis poiste liikmemaksu $19.-lt $21.-le isikult. „Tulehoidja" aastatellimise hinda tõsteti $5.-lt $10-le. Lembitu Malev on sunnitud ka oma liikmemaksu tõstma. Esimene perekonnaliige maksab $40.—, teine $25.—, ülejäänud on liikmemaksust vabad. Sellele vastavalt suureneb ka Lembitu Maleva eelarve.

Laupäeva pärastlõunal jatkas Vello Soots oma skauditöö metoodika seminari, mille seekordne teema oli skautluse erinevate vanuseastmete kasvatuslikud sihid ja tegevus nende saavutamiseks. Metoodiline seminar jatkub ka talvekuudel aegajalt, et hoida juhte pidevalt kursis skautluse elava arenguga.

Pühapäeval lagunes maapäeva üldrühm tegevusalade koosolekuteks. Hundu-, skaudi- ja vendurskautide juhid kavandasid oma üksuste tööd varem koostatud Lembitu üldkava kohaselt. Skauditöö Lembitu Malevas algab laupäeval, 27. septembril kell 11.00 Peetri kiriku saalides ja 29. novembril tähistab Lembitu samas oma 27. aastapäeva. Üksuse aastane tegevuskalender saadetakse koos juhtide-rulliga, mis jäi peaaegu endiseks, kõikidele perekondadele postiga koju.

Maapäeva avang ja lõpetamine toimus koos malevate nõupäevadega. Lembitu küla, kus peeti maapäeva oli nädalalõpul ehitud Kanada, Eesti ja Lembitu lippudega.

Skautlus populaarne filateelias

Huvi temaatiliste margikogude vastu kasvab

Esimese kirjmargi laskis käibele aastal 1840 Inglismaa. Tol ajal ei osanud küll vist keegi aimata kui menukas tulevik seda uut tüüpi postimaksukviitungit ees ootab. Mitte üksnes, et ta paari aastakümnega kogu maailma postikorralduses läbi lõi, vaid et ta muutus ka populaarseks kogumisobjektiks. Tekkisid asjahuviliste grupid, asutati margiklubisid ja -seltse, arenes maadevaheline margivahetus ning hakati trükkima margikatalooge, -ajakirju ja -albumeid.

Sellise suure populaarsuse saavutas kirjamark peamiselt oma kiire ja laialdase levikuvõime tõttu, kuid peagi ilmnesid uued ja otstarbekad võimalused. Kuigi algupäraselt oli postmark kujutanud riigivappi või valitseja portreed, siis varsti muutus see miniatüürseks kunstiteoseks. Totalitaarse süsteemiga riigid hakkasid aga postmargi kaudu oma propagandat levitama. Mitmesuguste poliitiliste, teaduslike, sotsiaalsete, rahvuslike kui ka rahvusvaheliste sündmuste tähistamiseks on antud välja spetsiaalseid marke ning mitmed riigid on tutvustanud markide kaudu maailmale oma maa loodust, kultuuri ja tehnikat. Nii on margipildi teemastik järjest avardunud ja pakub seega mitmesuguseid huvitavaid võimalusi koostada temaatilisi kogusid.

Kui postmargi ajaloo algupäevil oli margil vaid postimaksu kviitungi ülesanne täita, siis oli margikorjajatel kombeks ka korjata kogu maailma marke. Peagi muutus see liiga laialdaseks, eriti kui mõningad riigid leidsid markide trükkimisel häid võimalusi nii propaganda levitamiseks kui ka raha tegemiseks. Nõnda muutus ka täiusliku kogu soetamine ülemaailmses ulatuses võimatuks ja kohutavalt kulukaks.

ESIMENE SKAUDITEEMALINE MARK

Esimese skauditeemalise kirjamargi andis välja Lõuna-Aafrika Unioon aastal 1900. See toimus seega seitse aastat enne skautliku liikumise ametlikku algust. Neil markidel on kujutatud Baden-Powelli portree ja Baden-Powell jalgrattal. Puuri (Boer'i) sõja ajal oli kolonel Baden-Powell kasutanud noori poisse piiluriteks ja kuuriirideks ning ta asutas neist kadettüksuse, millise juhiks ta määras noore veltveebli, nimega Warner Goodyear, keda ta hiljem on nimetanud oma esimeseks skaudiks.

Esimese skaudimargi andis välja Tshehhoslovakkia 7. novembril 1918, kui Tshehhoslovakkias puhusid esimesed vabadustuuled. Peaskaut Roessler Orovasky usaldus ja usk skautlusse oli suur, kui ta rakendas Prahas 96 mereskauti toimetama posti Rahvusliku Vabaduskomitee. Politsei, pearaudteejaama ja valitsusasutuste vahel. Teine skaudimargi sari anti välja Siiamis 1920, pärast Baden-Powelli külaskäiku. Kuningas Rama IV oli suur skautluse sõber ja toetaja. Temast sai ka Siiami esimene peaskaut. Ungari oli esimene riik, kes andis välja margi vormiriietuses skaudiga peal. See toimus 6. mail 1925. Rumeenia andis välja oma esimese sarja skaudimarke aastal 1931 ning a. 1935 oli esimeseks maaks, kes trükkis margil gaidi ja mereskaudi. 1953. aastal andis Lichtenstein välja postmargi Baden-Powelliga, kus ta esmakordselt oli toodud skaudivormis.

Balti riikidest on skautlust austanud Eesti 1936. aastal andes välja Paralepa suurlaagri eritempli ning Leedu 1938. aastal tähistades ületrükiga leedu skautluse 20. juubeliaastat.

Esimesed kolmenurksed skaudimargid trükiti Jordaanias 1965. aastal. Sellega oleks mainitud need peamised „esimesed", kuid skaudimarke on trükkinud paljud maad ning ülemaailmset skaudimarkide kogu on väga kulukas saavutada.

SKAUTLIKUD KLEEBIKUD JA TEEMAKOGUD

Eesti skaudid ja gaidid paguluses on välja andnud alates aastast

1948 mitmesuguseid kleebikuid, mälestusblokke, esimese päeva ümbrik ja postkaarte tähistamaks juubeleid, suurlaagreid ja muid tähtpäevi. Eesti skautlike noorte malevad töötavad praegu veel Rootsis, Saksamaal, Kanadas, Põhja-Ameerika Ühendriikides ja Austraalis. Nende poolt väljaantud filatelistlikke kleebikuid, postkaarte ja ümbrikke eritemplitega on kergem kujundada omaette erikoguks, mis ei ole nii kulukas ning seeläbi toetame ka nende rahvuslikku noortetööd.

Rahvusvahelise skautluse poolt on aastast 1840 kuni aastani 1985 välja antud 325 skaudimargi sarja, kokku 1775 erimarki ja 143 mälestusblokki, seda 192 riigi poolt. Kogu maailmas on sadu tuhandeid skaudimarkide kogujaid ning on moodustatud ülemaailmne ühing peakorteriga Ameerikas, mille nimeks on Scouts On Stamps Society International.

Tuntud eesti filatelist skautmaster Elmar Ojaste on väljendanud oma arvamust, et skautlusel ja filatelismil näib olevat palju ühist. Ehkki esimesel silmapilgul tunduvad need tegevused olevat hoopis erisuunalised: üks sportliku ja kasvatusliku tegevusena vabas looduses ja teine mugava hobina tugitoolis. Ometi on samuti filatelism õpetlik tegevus, arendades silmaringi ajaloos, maadeteaduses, looduses, kunstis, tehnikas jne. Peale selle soetab seegi kontakte, tutvusi ja sõprust üle maailma. Nii siis pole ka ime, et paljud meie tuntumad filatelistid on või on olnud endised skaudid ja skautjuhid.

T. S.

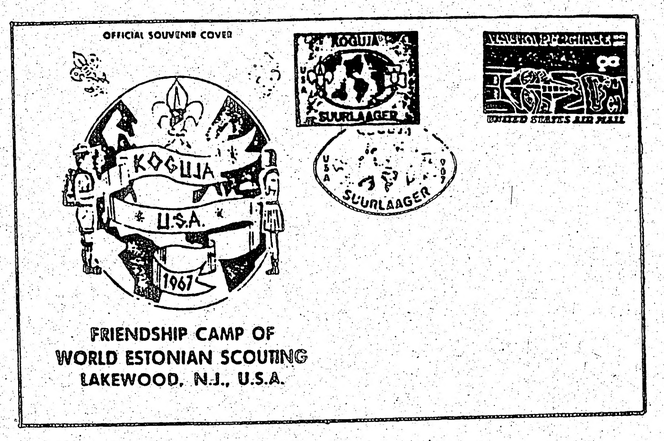

Ümbrik Lakewood'i Suurlaagrist

Nr. 72

SPORT

Spordimärkmeid

Lääne-Saksamaal, Rehlingenis peeti Lääne-Saksamaa, Soome ja Kanada vaheline heidete maavõistlus. Soomlane Seppa Räty viskas oda 79.32 ja Juha Tiainen heitis vasarat täpselt sama kaugele. Odaviskes tuli teisele kohale läänesakslane Wolfram Gambke 77.53, kolmas kanadalane Mike Mahovlich 76.32.

Janne Ronkanen tõukas kuuli 20.16, mis on Soome kõigi aegade kolmas tulemus, paremad on veel Reijo Stahlberg 21.69 ja Matti Yrjöla 20.84. See oli Ronkanenil teistkorne 20 m ületamine. Teiseks jäi Karsten Stolz 20.06 (LS), kolmas Udo Gelhausen 19.93 (LS).

Vasaraheites oli esimene Klaus Ploghaus 79.88, 2) Juha Tiainen 79.32, 3) Jorg Schäfer (LS) 77.80.

Kettaheites esimene Rolf Danneberg (LS) 63.82, 2) Alois Hanecker (LS) 60.80, 3) Manfred Schmidt (LS) 60.08.

Naistest võitis odaviske Tiina Lillak 62.06, 2) Manuela Alizadeh (LS) 61.96.

Kettaheites 1) Dagmar Haller (LS) 69.38, 2) Anne Känsäkangas 57.78, 3) Doris Guteworth (LS) 56.84.

Kuulitõuge 1) Iris Blotziezka (LS) 18.58, 2) Stefanie Strop (LS) 18.58, 3) Asta Hovi (S) 17.72.

Maavõistlusel võitsid Lääne-Saksa mehed soomlasi 24—20, Kanada-Soome vahekord 15—30. Naistest Soome—Kanada 23—10, Soome—Lääne-Saksa 14—19, Kanada—Lääne-Saksa 10—44.

☆

Itaalias, Montecatini Ferme's tuli moodsal viievõistlusel esimeseks Moskva olümpiavõitja Anatoli Starostin. Moodne viievõistlus koosneb teatavasti vehklemisest, ratsutamisest, ujumisest, jooksmisest ja laskmisest. Hõbe ja pronks läksid itaallastele. Teiseks tuli Carlo Massullo ja kolmandaks Daniele Masala. Ka meeskonnakulla päris Itaalia, kuna hõbedale tuli Ungari ja pronks jäi Prantsusmaale.

☆

Ida-Saksamaal peetud sealsete ja Nõukogude Liidu noorte maavõistlustel võitis Saaremaalt pärit Andres Aavik kümnevõistluse, tulles 7347 punktiga esikohale. Aavik olevat selle tulemusega ka meistrinormi täitnud. Üksikaladel olid ta tulemused: 11,45 — 6,89 — 12,97 — 1.89 — 51,19 — 15.32 — 39.88 — 4.90 — 48.76 (uue odaga) — 4.30,31.

Hoiatus jahimeestele

Ontario Loodusevarade Ministeerium (Ministry of Natural Resources) hoiatab kõiki jahimehi, et nad ei sööks põtrade ja hirvede maksa ning neerusid, sest need võivad sisaldada liiga palju kaadmiumi. Kaadmium on metalliline element, mis võib olla suuremates annustes mürgine.

Ministeeriumi järgi on leitud Kesk- ja Lõuna-Ontarios ulukite maksas ja neerudes rohkem kui lubatud kaadmiumihulka. Kaadmium esineb looduses loomulikult ja suuremate ulukite puhul kontsentreerub see maksa ning neerudesse. Loomade liha ei pidavat see kahjustama.

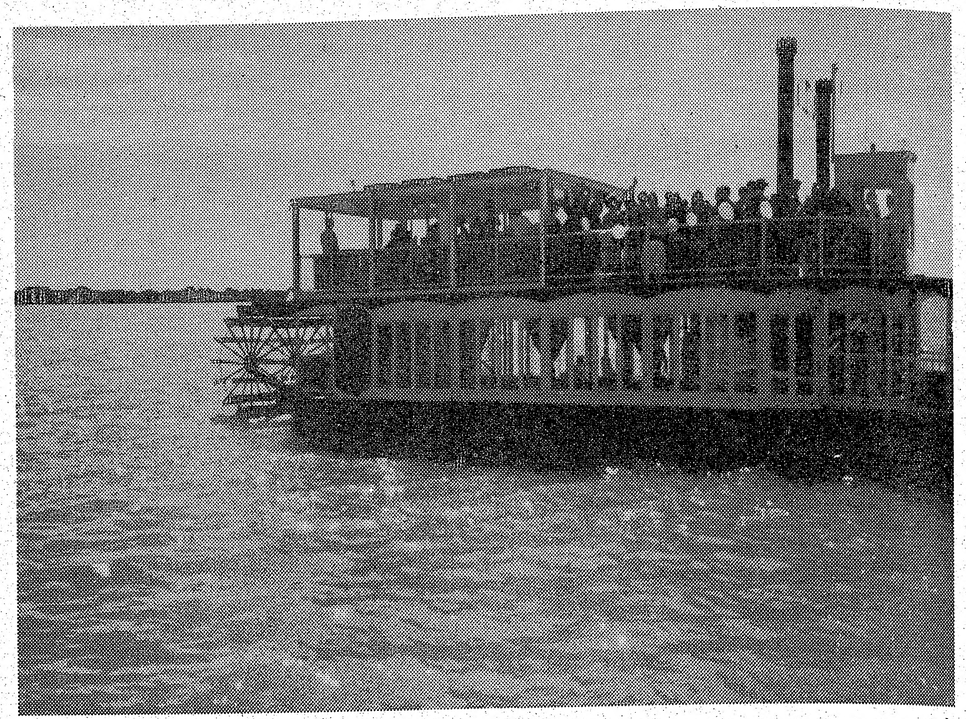

„Pioneer Princess" lahkumas Toronto sadamast.

Spordiuudiseid kodumaalt

Elvas peeti Eesti meistrivõistlused laskmises. Anne Oberg tabas õhupüssiharjutuses 393 silma, mis ületab ühe silmaga Liivi Ermile kuulunud Eesti rekordi. Teiseks tuli L. Erm 386 silmaga. Anne Oberg sai teisegi esikoha, olles parim spordipüssi standardis, milles ta saavutas 665 silma (võimalikust 700-st), finaalis lasi ta välja 99 silma, mida peetakse eriti tugevaks saavutuseks. Neljandale kohale tuli teine eestlanna Ave Nigul. Vabapüstoli harjutuses saavutasid Kaire Kokk 268, Liia Nigul 264 ja Piret Pihel 264 silma.

Meeste aladest oli tasavägisem olümpiakiirlaskmine. Finaali jõudsid võrdse 591 silmaga Raal Kurus ja Gennadi Karine, finaalis lasi kindlamalt Karine 690, teine Vello Orav 688, kolmas Raivo Rohusalu 687. Metssealaskmises oli esimene Väino Eller 672, teine Kristjan Alaküla 665, kolmas Viljar Noor 657. Õhupüssiharjutuses oli esimene Rein Horn 585, teine Aivar Kuhi 579, kolmas Karl Konton 578.

☆

Asjastel allveeorienteerumise võistlustel Mogiljovis võitis Eesti meeskond ühe kulla ja ühe pronksmedali. Samalaadse saavutuse tegi ka naistest koosnev võistkond, kus oli eriti silmapaistev Tiina Krutov. Üldiselt jäi eesti allveekoondus N. Liidu Meistrivõistluste arvestusel kolmandaks, ning „spartakiaadi" arvestuse järgi, kus ei loeta saavutatud punktide üldsummat, vaid võidetud kohti, neljandaks.

Noorte laevasõit Ontario järvel

Grupp eesti noori ja nende külalistena ka lätlased, leedulased, poolakad, ukrainlased ja veel teised veetsid pühapäeval, 14. septembril meeldivad 4½ tundi lõbusõidul Ontario järvele. Laev „Pioneer Princess" väljus Toronto sadamast. Tantsiti, mängiti seltskondlikke mänge, söödi, maitsti „rolling Estonian'i" ja nauditi ilusat suveilma.

Kõik 100 piletit müüdi *välja*. Laevasõidul oli kaasas ka eestlasi Austraaliast ja Rootsist. Ürituse organiseerijaks oli Piret Kreem, kes peatselt läheb Venezuelasse turistide spordi- ja tegevusjuhiks.

Raisa Kõvamees

KOLM LUGU MUHUMAALT

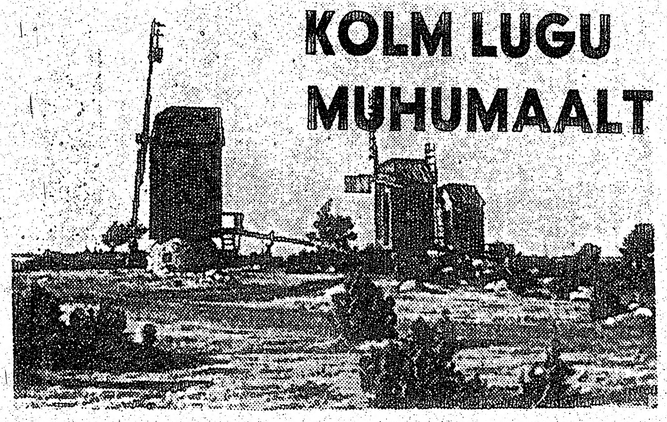

1.

METS

Ta oli meie sõber kõigil neljal aastaajal oma sihvakate, kahara-krooniliste mändide, tumedate, paksuoksaliste kuuskede ja endid iseseemendamise teel siiasinna nende vahele lükkinud kasesalkudega. Viimaste heledad laigud näisid ilukirjana. Nagu mõni maitsekalt paigutet värviline õiekobar või lehekolmik üksluiselt tumeda riidekanga muudab kauniks, muutsid kased sügavrohelise okasmetsa näo suvel lahkeks ja rõõmsaks.

Mändide paks koorekäba andis noale pehmet materjali lindude, laevukeste ja teiste pisikujude nikerdamiseks, nende käbidest sigines meie mängumurule arvukas lambakari; kuuskede omadest said lehmad ning hobused kuna kaskede tüvedelt leitud n.n. jänesesai kõlbas mitmeksetmeks asjaks ja nende toht nukumajadele sobis suurepärasteks katusteks. Viimastest sai muudki. Juhtus, et varaseid sinililli samblast otsides leidsime eaka kasetaadi tüve kõrvalt üle öö sinna siginenud kadakapõõsa, sellise ümmarguse ja kohevil kasukaga, okkad hoiatavalt väljapoole turris, et „ära sa laps mind puutu, ma olen diplomaat!" Väikselt „diplomaadid" kuid olime meiegi, me ei liikunud metsas esimest päeva ja tundsime sellepärast selle saladusi kaunikest hästi. Niisugune leid otse kõditas naerunärve. Ei olnud too puu meie ega kuulunud see ka tundmatule mahukat pütti varjavale kadaka istutajale. Viimasest tõigast tingituna olime järgmisel õhtul kohal koos kruusikesega, mis käest kätte rändas. Kes kruusi sai ütles kombekalt: „Tervist!" ja tegi suu seks.

Nii, kasemahla ning sinililledega algas metsas kevad. Viimased omasid pailastena muidki nimesid nagu: maksalill (nende paksude maksakujuliste lehtede järele) külmalill ja rahva äripäevakeeles külmperse. Nad tõusid tõesti ka otse kui lumest ja vaatasid sulle sambla pehmest süles otsa oma süütult siniste silmadega kui pedakate alune alles valendas talve kattest. Päris ühtlaselt terve see küll enam polnud, päikese ja lõunatuule poolt sisse käristatud aukudest paistsid siin-seal juba välja hallid kulurohunuustikud nagu koitanud kasukast karvatupsud, päeval tampis jalg nagu tümal sool ja kuigi öötunnid lumele kandva kirme peale korjasid, riisus saabuv hommik selle varsti.

Leige kevadvihm viis endaga lume viimsed ribad. See muutus veeks ja jooksis minema või kogunes Mätlikumäe aukudesse peegeldama kuuski ning taevast. Saabusid linnud, puhkesid õitsele valged ja kollased ülased, karükäpad, kannikesed, käokaatsad, kullerkupud, piibelehed-maikellukesed. Kevadine lillerivi lõppes jaanipäeva aegu ööviiulitega. Neid leidus vaid raismikul. Päeval märkas silm pikas rohus lillede tuhmvalgeid tornikesi vaevalt, õhtuvilu saabudes kuid avanesid nende õrnad õiepeokesed ja kaugele ulatuv uimastav lõhn tõmbas väikese otsija nagu nõiaväel lättele.

☆

Saabus suve viimane suurpüha, jaanipäev. Põlesid tuled, helises laul, käidi surnuaial ja söödi valget saia. Kui pidupäeva möödudes aasal hakkas vihisema vikat, asendas marjakorv lapse käes lillekimbu. Maasikaid kasvas kõikjal, kuid kusagil polnud nad nii suured ning punased kui laiade männakändude vahel lagendikul, kus paistis päike kogu päeva ja lõhnas vaigust nii, et pea sellest uimastus. Torm oli seal kiskunud maast hiigla papli, ent puus hingitses veel elu, ta oksad kandsid lehti ja nende alt ning ümbert kerkis noorte paplite jõuline mets. Sellel pajutüvel istudes me sõime oma leivad — kellel olid need võiga, kellel ilma — ja unistasime väikesest majakesest metsas. Linnud vidistasid, mesilased sumisesid, rohukõrtel kiikusid kiilid ja liblikad. Sipelgate pesa polnud nähtavasti veel valmis, nad töötasid usinasti, vedades kokku palke ja muud ehitusmaterjali. Heitsime neile suus märjaks tehtud puupulgad ja saime need varsti kibehaputena tagasi. Koerputked valendasid, härjapea roosa õis helkis päikese kuldses paistuses, kurekatla sinisest sügavusest ilmus end õietolmuga üleni kollaseks puuderdanud putukas ja avas tiivad, põrkas aga lendu tõustes vastu aruheina rasket pead ja kadus rohelisse sügavusse. Eemal kännul pleegitas sisalik selga, maasikate punased suud naeratasid kutsuvalt: Tulge ja sööge, tulge noppige meid!

Järsku langes lagendikule vari. Valgus tuhmus, ainult ühe kõrge männi ladvatutt helendas veel hetke, siis kustus seegi, nagu suur lillakashalli kindasse peidetud käsi kattis päikese. Metsa läbiv sügav hingus pani kaskede pikad raod liikuma, haabade lehed värisesid, mööda kuuse oksa vudis orav välja, nööpsilmad ärevusest punnis! „Mis lahti? Mis lahti?" ... ja saanud kaasasündinud vaistu abil varsti vastuse tegi kiire ümberpöörde, hüppas teisele oksale, sellelt laia saba lehvides järgmisele puule ja kadus. Metskass karjatas nagu lõhkenuks tal süda, käe sõrmede vahele ilmunud tõmmu sabaga hanesulg kriipseldas taevapergamendile esimese tuletähe.

Jälgisime looduse võimast vaatemängu äreva uudishimuga. Usaldasime Suurt Kaitsjat ega tundnud sellepärast erilist hirmu, ükski meist ei katnud silmi kätega ega heitnud kummuli maha, vaid püüdes mõistatada rajuilma kaugust, algasime iga uue välgusähvatuse järele lugema: „Üks, kaks, kolm, neli ..." Loetavad arvud vähenesid, tulekiri suurenes, selle tähed asendusid ikka enam ja enam püstloodi nagu oleks käsi äkki hakanud kirjutama hiina keeli. Mõne minuti pärast langes suve suur kohtupäev üle metsa.

Järgneb

„VABA EESTLANE"

on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

K

Eesti Rahva M
Raadi mõisa

Tartu võitis vägikai

Okupeeritud kodum puks välja kauaoodatud — praeguse nimega Eest seum — pääseb tagasi o desse Tartu Raadi mõis käis pikemat aega vägik hel. 28. märtsil otsustas seum jääb Tartusse. Nüü restauraatorid hakkavad naarmee kahuritulega hä

Otsus on otsus — selle t tamise kohta on esialgu teada 1. juuliks 1987 peavad Va riikliku Ehituskomitee Ehitus ringute Instituut ja Kultuuri lestiste Riikliku Projekteerim Instituut okupeeritud Eesti tuuriministeeriumile üle an projekt-dokumendi, mis on jalik lepingu sõlmimiseks po katega. Poola rahvavabariigi tauraatorid peaksid selle bi kraatse kava normaalsel ar misel lossi taastamistöödega a tama kunagi 1988. aastal. kiis-projekt — millisena l näha tahetakse — peab aga mima juba tänavu detsembri

Eskiis-projekti arhitektiks Kullervo Kliimand ja peainsp riks Jüri Kulasalu. Nende k kohaselt peab lossi taastam esimese faasi lõpuks olema 9 ruutmeetrit kasulikku põra pinda näituste, ladude, lab tooriumide, administratsioon konverentside jaoks. Seitse mi — punane ja kollane morsaal, sinine kaminatuba, kokootuba, kuppelsaal, saal ja kaminasaal taastat endisel kujul ja nendesse ek sitsiooni ei tule. Ülejäänud mid kohandatakse tänapäe muuseumide vajadustele.

Praegu ja kuni Raadi valmimiseni asub muus Burdenko 32 (endises Ring nakohtu hoones endisel Ai naval). Keldrikorrusega korruseline hoone on kuh kogudega ja seal pole pea võimalik midagi rahvale miseks välja panna. Sellest nest on muuseum saatnud karjatusi ligi poole sajandi sul. Kord on selle põhjusek

Eesti Riiklik Et

Noorte laevasõit Ontario järvel

Grupp eesti noori ja nende küalistena ka lätlased, leedulased, poolakad, ukrainlased ja veel eised veetsid pühapäeval, 14. septembril meeldivad 4½ tundi õbusõidul Ontario järvele. Laev „Pioneer Princess" väljus Toronto sadamast. Tantsiti, mängiti eltskondlikke mänge, söödi, naitsti „rolling Estonian'i" ja nauditi ilusat suveilma.

Kõik 100 piletit müüdi välja. Laevasõidul oli kaasas ka eestasi Austraaliast ja Rootsist. Ürituse organiseerijaks oli Piret Kreem, kes peatselt läheb Venezuelasse turistide spordi- ja tegevusjuhiks.

ri. Valgus tuhmus, ainult ühe kõrge männi ladvatutt helendas veel hetke, siis kustus seegi, nagu suur lillakashalli kindasse peidetud käsi kattis päikese. Metsa läbiv sügav hingus pani kaskede pikad raod liikuma, haabade lehed värisesid, mööda kuuse oksa vudis orav välja, nöörsilmad ärevusest punnis! „Mis lahti? Mis lahti?" ... ja saanud kaasasündinud vaistu abil varsti vastuse tegi kiire ümberpöörde, hüppas teisele oksale, sellelt laia saba lehvides järgmisele puule ja kadus. Metskass karjatas nagu lõhkenuks tal süda, käe sõrmede vahele ilmunud tõmmu sabaga hanesulg kriipsel-das taevapergamendile esimese tuletähe.

Jälgisime looduse võimast vaatemängu äreva uudishimuga. Usaldasime Suurt Kaitsjat ega tundnud sellepärast erilist hirmu, ükski meist ei katnud silmi kätega ega heitnud kummuli maha, vaid püüdes mõistatada rajuilma kaugust, algasime iga uue välgusähvatuse järele lugema: „Üks, kaks, kolm, neli ..." Loetavad arvud vähenesid, tulekiri suurenes, selle tähed asendusid ikka enam ja enam püstloodi nagu oleks käsi äkki hakanud kirjutama hiina keeli. Mõne minuti pärast langes suve suur kohtupäev üle metsa.

Järgneb

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

kirjandus • kunst • muusika

Eesti Rahva Muuseum tagasi Raadi mõisa

Tartu võitis vägikaikaveo Tallinnaga

Okupeeritud kodumaa ajakirjandus saatis nüüd lõpuks välja kauaoodatud teate, et Eesti Rahva Muuseum — praeguse nimega Eesti NSV Riiklik Etnograafiamuuseum — pääseb tagasi oma iseseisvuse-aegsetesse ruumidesse Tartu Raadi mõisa lossis. Muuseumi asukoha üle käis pikemat aega vägikaika-vedu Tartu ja Tallinna vahel. 28. märtsil otsustas Eesti punane valitsus, et muuseum jääb Tartusse. Nüüd on ka see otsustatud, et poola restauraatorid hakkavad taastama 1944. aasta suvel punaarmee kahuritulega hävitatud lossi.

Otsus on otsus — selle teostamise kohta on esialgu teada, et 1. juuliks 1987 peavad Vabariikliku Ehituskomitee Ehitusuuringute Instituut ja Kultuurimälestiste Riikliku Projekteerimise Instituut okupeeritud Eesti kultuuriministeeriumile üle andma projekt-dokumendi, mis on vajalik lepingu sõlmimiseks poolakatega. Poola rahvavabariigi restauraatorid peaksid selle bürokraatse kava normaalsel arenemisel lossi taastamistöödega alustama kunagi 1988. aastal. Eskiis-projekt — millisena lossi näha tahetakse — peab aga valmima juba tänavu detsembriks.

Eskiis-projekti arhitektiks on Kullervo Kliimand ja peainseneriks Jüri Kulasalu. Nende kava kohaselt peab lossi taastamise esimese faasi lõpuks olema 9000 ruutmeetrit kasulikku põrandapinda näituste, ladude, laboratooriumide, administratsiooni ja konverentside jaoks. Seitse ruumi — punane ja kollane marmorsaal, sinine kaminatuba, rokokootuba, kuppelsaal, valge saal ja kaminasaal taastatakse endisel kujul ja nendesse eksposi-tsiooni ei tule. Ülejäänud ruumid kohandatakse tänapäevaste muuseumide vajadustele.

Praegu ja kuni Raadi lossi valmimiseni asub muuseum Burdenko 32 (endises Ringkonnakohtu hoones endisel Aia tänaval). Keldrikorrusega kahekorruseline hoone on kuhjatud kogudega ja seal pole peaaegu võimalik midagi rahvale näitamiseks välja panna. Sellest hoonest on muuseum saatnud appikarjatusi ligi poole sajandi jooksul. Kord on selle põhjuseks olnud halvasti köetud ruumid ja tekstiilesemete hallitamise ning hävimise oht, kord pole küllalt ruumi esemete ülevaatamiseks, säilitamiseks ja administratiivseks tööks. Need appikarjed on läinud kurtidele kõrvadele ja ollakse arvamisel, et muuseum, kui üks eesti rahvustunde säilitaja ja virgutaja, on sihilikult venestamist taotlevate võimude poolt ebasoosingusse pandud.

Nüüdne otsus muuseumi taasavamiseks Raadi lossis tuli suurte pingutuste tulemusena ja selle õnneliku hetke saabumiseni kulub veel rida aastaid.

Eesti Rahva Muuseum asutati peale pikemaid muinasvara kogumisi ja ajutisi näitusi 14. aprillil 1909. Esimesed ruumid sai muuseum 1913 Tartu linnavalitsuselt Gildi tänavale (seal asub praegu Tartu polikliinik) ja alles 1923 sai muuseum kindlad ruumid Raadi mõisa, mis oli antud Tartu Ülikooli kasutada. Umbes samal ajal kutsuti muuseumi juhatajaks soome etnograaf dr. Ilmari Manninen ja muuseumis asusid tööle palgalised teenistujad. Raadi mõisas oli muuseumi kasutada kolmekorruselises hoones 70 ruumi.

Teise maailmasõja ajal evakueeriti muuseumi kogud Tartu- ja Viljandimaale nii et Raadi lossi purustamise ajal oli see peaaegu tühi. Nõukogude teise okupatsiooni ajal toodi kogud uuesti tagasi. Muuseumi isikuline koosseis oli aga saanud raskesti kannatada. Direktor dr. Ferdinand Linnus suri sõja ajal vene tagalas, kvalifitseeritud töötajad dr. Gustav Ränk, Ilmar Talve, Eerik Laid, H. Hagar, H. Kurrik, E. Koern j.t. aga põgenesid kodumaalt.

Muuseum suruti ümberristitud Burdenko (Tartu ülikoolis õppinud vene kirurg) tänavale ajutistesse ruumidesse, kuhu see mõningate lisaruumide ja parandustega on jäänud tänaseni. Nõukogude võim andis muuseumile „eesti rahva" asemele uue nime „riiklik" ja töötajate arvu muuseumis on mitmekordselt suurendatud.

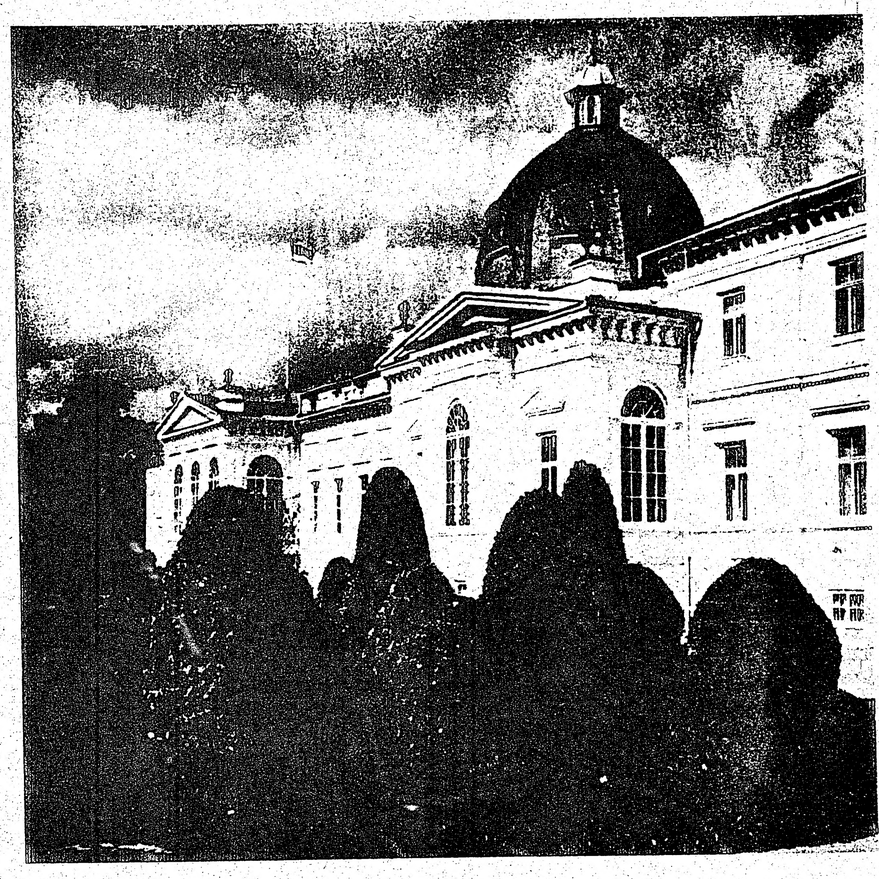

Eesti Rahva Muuseum Raadil

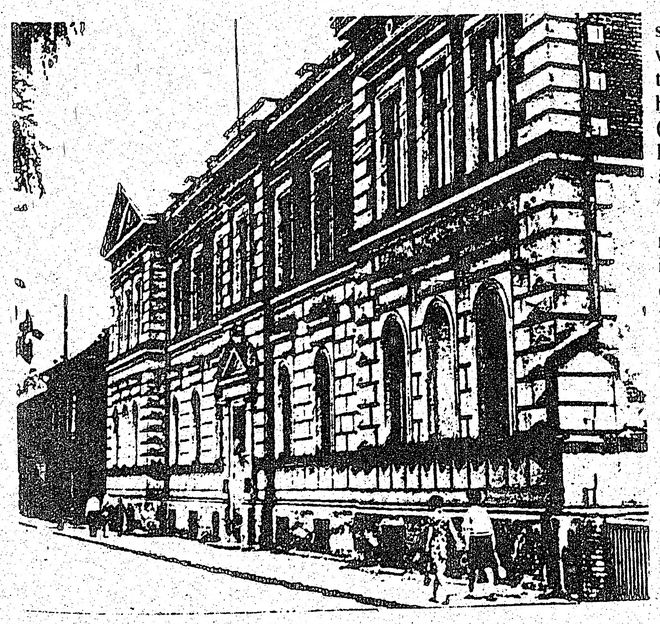

Eesti Riiklik Etnograafiamuuseum Tartus

Ingliskeelne eesti kunstiteos

On ilmunud ingliskeelne Eesti iseseisvusaegset kujutavkunsti käsitlev raamat. See on professor A. Võõbue „Studies in the History of the Estonian People" XI köide, alapealkirjaga THE CULTIVATION OF THE FIGURATIVE ARTS.

Selles on eri peatükid maalile, graafikale ja skulptuurile. Kuigi tegu on peamiselt iseseisvusaegse kunstiga, iga peatükk algab vanameistritega.

Nagu teisedki professor Võõbuse tööd, joonealused viited annavad ka allikad mis kinnitavad esitatud väidet. Raamatu lõpus on hõlbustavad registrid isikunimedest (üle 400), Eesti ja välismaistest kohanimedest ning allikmaterjalide autorite nimekiri.

Raamat jätab meeldiva, puhta mulje. Kahju ainult, et puuduvad illustratsioonid. Põhjuseks on kulude probleem, aga võibolla ka lootusetus anda piisavat ülevaatlikku kogupilti sellise ulatusega töö jaoks.

Kui ladu lähemal ajal Torontosse saabub, siis on seda võimalik saada Toronto laohoidjalt: dr. E. Aruja, 37 Groveland Crescent, Don Mills, Ont. M3A 3C4, telefon (416) 447-8958. Ühendriikide lugejail on seda ehk hõlpsam tellida autorilt: prof. A. Võõbus, 230 So. Euclid Ave. Chicago, Ill 60302.

Endel Aruja

Noorsooraamat toidust

Ontario Science Centre märkis uue raamatu ilmumist

Ontario Science Centre'is on toimunud alates 6. märtsist suurem näitus toidust — „FOOD", mis hõlmab kõiki toidusse puutuvaid alasid nii teaduslikust kui ka kultuurilisest aspektist. Näitus jääb avatuks 2. novembrini.

Paar aastat tagasi ilmus Ontario Science Centre ja Kids Can Pressi kirjastusel esimene raamat Ontario Science Centre'i seerias nimega „Scienceworks", mis on ingliskeelseis maades ja Lääne-Saksamaal saanud bestselleriks noorteraamatuna. Möödunud nädalal märgiti vastuvõtuga asjaosalistele ja pressile uue raamatu FOODWORKS ilmumist. Seeria toimetaja ja kaasautor Carol Gold ütles mõned saatesõnad raamatule.

Raamat on mõeldud noortele, 8—12-aastastele. See kirjeldab näiteks seda, mis juhtub „hamburgerile" siis, kui sööja on selle alla neelanud, teeb teatavaks nuudlite leiutaja, teeb selgeks mulla ja mustuse vahe ning vaatab igakülgselt, nii teaduslikult kui ka humoorikalt toidu kasvatamist, söömist ja selle mõju inimorganeile. See annab kirjeldava osa kõrval näpunäiteid ja harjutusi mitmesuguseks tegevuses, mida noored lugejad võivad katsetada toidu kasvatamisel, valmistamisel ja söömisel.

Raamat on kirjutatud koostöös praeguse toidualase näitusega. Seda selgitavad rohked illustratsioonid. Ja juba ette on see valitud nii Briti kui ka Ameerika Book-of-the-Month Club seeriasse.

Toimetusele saadetud kirjandus

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN Nr. 210 — mai 1986. Seekordne bülletään algab kahe luuletusega emadepäevast ja kirjutusega nelipühadest. Järgnevad H. Mäelo „Kevad tuli" teosest „Eesti naine läbi aegade", L. Koidula „Laulu kohus", kärbe O. Looritsa teosest „Eestluse elujõud", kirjutus Meeta Liiva austamisest YWCA poolt, eelteated Baltimore' Naiskoori kevadpeost ja Kandlepäevadest juulis, snr „Üks nervi-kutistav uudisjutt", snr „Tunnustus Eesti Seltsi panusele", huvitavaid fakte kodulinnast Baltimore'st, snr „Ellen Parve kevadkontsert Baltimores", noorte lehekülg, „Eesti kuller"-vabadusnädala raadiosaade, M. L. „Kunstnikud Soomest külakosti toomas", kiriklikke ja seltskondlikke teateid.

USURÄNDUR Nr. 3 — mai-juuni, 1986. Võõrsilviibivate Eesti Baptistide ajakirjas on avaldatud järgmist: Kathryn Kuhlman „Usk täis Jumala usaldust" — tõlkinud L. R., Taimi Proos „Emadepäev", Albert Ruutsoo „Kadunud pojast" O. T. „Täiuslikkusest", Maire Polashek „Ema rõõm", Nikolai Kõrm „Ema palve", Ilmar Kaevats „Püha Vaim uskliku elus", Võõrsilasuvate Eesti Baptistide Keskkoondise „Vaatlusi ja võimalusi" — VEBK esimees Kaljo Raid, Aarand Roos „Kui Jeesus kutsub . . .", Harry Eller „Õnnelikkuse saladus", Varje Raid „Ääretu arm", Magen Broshi „Juutide Jeruusalemm sajandite vältel" — tõlkinud L. R., Jutlustaja Kaljo Raid 65-aastane, teateid teiste koguduste tegevusest.

Filatelistlik suurteos

Ilmus eesti filateelia kataloog-käsiraamat

Filatelistide mulluse tegevushooaja viimaste kuude suursündmuseks oli pikisilmi oodatud uue eesti kataloog-käsiraamatu trükist ilmumine Rootsis. Toimetajateks on tuntud filatelistid Elmar Ojaste ja Vambola Hurt ning projekti organiseerijaks Meemo Trepp. Käsiraamatu koostamine võttis kolm aastat kauem kui oli algul plaanitsetud. Viivituse põhjustas ühe esialgse toimetaja, Heldur Alveri, ootamatu surm.

Teost on trükitud 2000 eksemplari. Paiguti on mängu pandud isiklikku raha, sellele vaatamata et kaasa on aidanud toetustega üle 100 isiku ja asutuse, sest sellise hiiglasliku teose väljaandmine luksuslikus kuues maksab tänapäeval kaunis ilusa summa. Hõlmates ligemale 800 lehekülge (kahtlemata kõige paksem eestikeelne raamat, mis paguluses ilmunud) on täiesti oomal kohal Stokholmi „Eesti Päevalehes" ilmunud retsensiooni suur pealkiri „Filatelistlik piibel/suurteos eesti posti ajaloost". Kuuldavasti on mõned eksemplarid juba leidnud ka tee okupeeritud kodumaale.

On võimatu siinkohal loetlema hakata, mida sisaldavad raamatu 768 lehekülge kahekeelse tekstiga (inglise ja saksa). Peale nn. margikataloogi osa on selles veel „tuhat asja" eesti postiajaloost. Paneb imetlema ja küsima, kust on autorid-koostajad hankinud kõik need andmed, mida kohtame teoses. See on hiiglaslik töö, millega Ojaste ja Hurt on hakkama saanud. Mainimata ei saa jätta ka Vello Kallast, kelle kunstniku-käe alt on pärit 4000 (!) templijoonist.

Teos ilmus New Yorgi ja Stokholmi eesti filatelistide seltside ühistööl ja nende esindajad ütlevad raamatu eessõnas: „Käsiraamatu väljaandmise eelduseks on olnud tõhusad teadmised, suur töötahe ja piiramatu huvi lõppeesmärgi vastu . . ."

Üheks raskemaks, kui mitte kõige raskemaks osaks teose koostamisel oli „hinnapoliitika", millega nii mõnigi filatelist siin või seal ei taha hästi nõustuda. Aastaid oleme kurtnud, et USA Scott'i kataloogis (Euroopa kataloogide kohta pole andmeid) on meie margid liiga madalalt hinnatud, eriti mitmete väikeste tiraazhidega väljaannete puhul. Nüüd on kataloogis terve rida marke, kus Scott'i hindu on tublisti kärbitud, mõningatel juhtudel isegi kuni 50%. Eesti markide ostmisel-müümisel tekib nüüd kindlasti probleeme ja arusaamatusi. Esmakordselt ühes eesti kataloogis on hinnad antud ka margistatud kirjadele. Need seevastu tunduvad kohati liiga kõrgelt fikseerituna, paljud aga liiga madalalt.

Kokkuvõttes — see on teos, mille üle võime olla uhked. Kui paljudel teistel maadel on olemas sellised „piiblid"? Vist väga vähestel. Teos on leidnud suurt tähelepanu ja saanud kiituse osaliseks ka Rootsi ajakirjanduses. Rootsi margikogujate häälekandja „Svensk Filatelistik Tidskrift" pühendab sellele ja Elmar Ojastele, ühele raamatu toimetajale, erilist tähelepanu: „Me oleme uhked ja rõõmsad, et meie maad on rikastatud sellise suurepärase käsiraamatuga", lõpetab arvustaja oma ülevaate, olles „lahanud" teost ka üksikasjalisemalt.

Teos sai muide Rootsis äsjasel suurel rahvusvahelisel filateelia näitusel „Stockholmia 86" kirjanduse klassis kõrgeima tunnustuse — kuldauraha osalisecks. See on esmakordne juhtum, kus eesti eksponaat on mõnel suurel näitusel auhinnatud kullaga.

Olgugi, et raamatu hind 60 $US) tundub mõnele vahest kõrgena, peaks leidma võimalust ka sellest üle saada ning ta ei tohiks puududa ühegi tõsise eesti filatelisti raamatukogust. Teos on otse vajalik põhjaliku Eesti kogumisel.

Kiitus ja suur tänu tegijatele ja suure vaeva nägijatele kõigi eesti margikogujate nimel!

E. R.

Elmar Ojaste

Vambola Hurt

Kuldmedalid filateelia maailmanäituselt

Eestlastest esinejad äsja Stokholmis lõppenud filateelia maailmanäitusel „Stockholmia 86", mis tähistas ühtlasi Kuningliku Rootsi Posti 350 aasta ja Rootsi Filatelistide Liidu 100-aasta juubelit, osutusid eriti edukaiks ja saavutasid kõrgeimaid auhindu.

Eesti postiajalugu käsitlevaid kogusid esitati neli. Vambola Hurt Stokholmist koguga „Eesti eelfilateelia ja templid", Ants Linnard Tallinnast koguga „Eesti post 1600—1800" ja Ingvar Pettersson Prantsusmaalt koguga „Eesti-Liivimaa" auhinnati kuldmedaliga. Elmar Ojaste kogu „Eesti tsensuurpost" auhinanti hõbemedaliga.

Kõige kõrgema tunnustuse osaliseks filatelistliku kirjanduse klassis sai aga Vambola Hurda ja Elmar Ojaste koostatud kapitaalne Eesti filateelia ja postiajaloo käsiraamat-kataloog. Võistelles esitatud 205 filatelistliku raamatu, ajakirja ja kataloogiga, otsustas rahvusvaheline zhürii autasustada Eesti kataloogi-käsiraamatut kõrgeima auhinnaga — kuldmedaliga ja eriauhinnaga, milleks on „Association Internationale des Journalistes Philatelistes" hõbemedal. Ainsa Filatelistliku tööna sai ka Eesti kataloog-käsiraamat „zhürii õnnitlused" tunnustuseks tehtud töö eest ja innustuseks tulevikus.

San Francisco „mäerahvas" meenutas vanu aegu Linda Jõgise 75. sünnipäeval. Vasakult: Laine Parik, juubilar Linda Jõgis, Helgi Teixeira, Ruth Sootaru, Tiit Veske, Selma Autor, Linda Ostrat, Felix Rett, Ain Veske (praegune San Francisco Eesti Seltsi esimees) ja Arno Bender. Foto: Aldo Bender

Meenutati Euroopa-reisi

Väljasõit „Kännu" tallu

Toronto laulugrupi kokkusaamine Kanadas oli igati meeldejääv ja korralik. Taevaluugid olid avatud tol 23-ndal lõikuskuu päeval — vett uhas alla päris ohtralt. See aga ei heidutanud sugugi lõbusaid rändureid kes suunasid auto ninad Torontost loode suunas, „Kännu" poole.

„Kännu" on koht millel on tugev külgetõmbejõud; ei seal ole merd ega järve; seevastu aga ülilahke pererahvas, Paul ja Juuli Kristal. „Kännu" on Juuli ja Pauli rohke töö viljana üles kerkinud kauniks eesti koduks. Kodu on see küll peamiselt, kuid ka mesila / saunala / söökla / põllumaa / ojala / metsala / kännula. Juuli ja Paul on kehastunud külalislahkus.

Varsti oli õu täis igasuguseid automobiile ning tuba tulvil rahvast. Niipea kui vihm lakkas, mindi pikas reas ümbrust vaatama, peamiselt muidugi mesilat. Küsiti küsimusi ja anti asjatundlikke seletusi mesilaste kummalistest harjumustest ja elukommetest, nende söögist, joogist ja tööst.

Seejärel said juurvilja-põllud ja marjapõõsad üle vaadatud ja revideeritud. Teadsime juba reisimisajal Euroopas, et „Kännu" pererahvas väikse murega oma töö ja vaeva maha oli jätnud; siiski polnud nad meile, kaasreisijaile, seda näidanud. Ja vaata, meie silmad tunnistasid nüüd, et Taevaisa oli heldelt ja lahkelt pererahva eemalviibimise ajal põldusid kastnud ja parajat päiksepaistet andnud.

Tekkis vist mingi arusaamatus Taevataadi saadetud käskjalgade vahel — arvati et „Kännu" pererahvas ikka veel ringi reisib — ja nii avanesid taas taevavõlvid ja vihma aina voolas. Pugesime kõik ilusasse elutuppa tagasi, kus meid kostitati hapukapsasupi, pirukate ja igasugu hea toiduga — Juuli poolt valmistatud. Külakosti oli kaasa toodud kahe õekese poolt suure tordi ja ilusa kringli näol ning mõned teised tõid veel kodus küpsetatud kooke ja muid jooke.

Näidati huvitavat videofilmi Esto '84 üritustest. Rääkisime mõnusasti omavahel, vahetasime ja vaatlesime foto-pilte, meenutasime lõbusaid vahejuhtumeid niikui ikka üks suur pere seda teeb. Keegi oli kaasa toonud oma reisikirjelduse (millest kaks osa lehes juba ilmunud) ja luges seda ette, prillid ninal (andes talle petlikult võrdlemisi intelligentse välimuse).

Pärast kohvijoomist ja kringli-koogi söömist oli aeg lahkuda. Paljud olid „Kännu" iludusest ning Juuli ja Pauli töö-innust nakatatud ja tundus, et nad on nüüd seda oma suvilatesse kaasa viisid. Mõned vaesemad, kellel suvilaid pole, sõitsid muidugi tagasi oma suurlinna kodudesse, kaasa võttes loodusest ammutatud värskust ja indu. Kogu seltskond aga lootis kindlasti, et sarnast reisi jälle kunagi korrata saaks!

Kuhjaga tänu teile, Juuli ja Paul!

Tamara Norheim-Lehela

San Francisco „mäerahva" kokkutulekust

Ümmarguselt nelikümmend aastat tagasi, kui DP-d hakkasid Põhja-Kaliforniasse saabuma, leidsid nad San Francisco kesklinna läheduses Potrero nimelise mäekünka kõige ülemiselt astmelt kümmekond sinna varemalt elamaasunud eestlast, kes olid juba majaomanikud-ettevõtjad — kokkuvõttes „jalgadega põhjas" kaasmaalased. Mõni aasta hiljem elas Potrero künkal juba üle viiekümne eestlase. Neid hakati nimetama „mäerahvaks". Nende hulgas leidus kenake arv juhikalduvustega inimesi. Kutsuti ellu vahepeal väljasurnud Eesti Selts ja „Potrero Hill Neigbourhood House" kujunes n.n. San Francisco Eesti Majaks, täites neid ülesandeid ligemale kaks dekaadi. Seal asus esimeste Lääneranniku Eesti Päevade peakorter, seal peeti palju tähtsaid koosolekuid ning tehti kestva tähtsusega otsusi rahvusliku organiseerimistöö raames. Sealt juhiti ka esimesi kommunismivastaseid demonstratsioone Lääneranniku.

Koos aegadega muutuvad aga inimeste vajadused või nad kaovad. Majanduslike võimaluste kasvamine põhjustas perekondade eeslinnadesse kolimise, nooremaid kutsusid teised linnad ja teised rannikud, vanematele saabus aeg igavesele puhkusele minekuks. Praegu elab „mäerahvast" ikka veel samas kohas ainult kaks Lindat. Kuna üks nendest — Linda Jõgis — sai augusti lõpul 75 aastat nooreks, saavutas grupp endiseid naabreid kokkuleppe teise Lindaga (John Ostrati lesk), et avada omalajal tuntud eesti kodu uksed vanadele sõpradele. — Ja neid tuli koos abikaasade, laste ja sõpradega mitmest ilmakaarest. Juurdelisatud fotole lubati ainult neid, kes tegelikult on kunagi Potrero Hill'il elanud. Foto on tehtud Lindade „skyroomis" 360 kraadilise vaatega üle San Francisco linna, seal kus eestlasest tööstur ja seltskonnategelane kadunud John Ostrat on võõrustanud palju tuntud eestlasi mõlemalt rannikult.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

õgise 75. sünnipäeval. Va-
Ruth Sootaru, Tiit Veske,
gune San Francisco Eesti
Foto: Aldo Bender

San Francisco „mäerahva" kokkutulekust

Ummarguselt nelikümmend astat tagasi, kui DP-d hakkasid Põhja-Kaliforniasse saabuma, eidsid nad San Francisco kesknna läheduses Potrero nimelise näekünka kõige ülemiselt astnelt kümmekond sinna varemalt lamaasunud eestlast, kes olid uba majaomanikud-ettevõtjad — kokkuvõttes „jalgadega põhas" kaasmaalased. Mõni aasta iljem elas Potrero künkal juba ile viiekümne eestlase. Neid hakati nimetama „mäerahvaks". Nende hulgas leidus kenake arv uhikalduvustega inimesi. Kutsui ellu vahepeal väljasurnud Eesi Selts ja „Potrero Hill Neighbourhood House" kujunes n.n. San Francisco Eesti Majaks, täies neid ülesandeid ligemale aks dekaadi. Seal asus esimeste Lääneranniku Eesti Päevade peakorter, seal peeti palju tähtaid koosolekuid ning tehti kestva tähtsusega otsusi rahvusliku organiseerimistöö raames. Sealt uhiti ka esimesi kommunismivastaseid demonstratsioone Lääneranniku.

Koos aegadega muutuvad aga nimeste vajadused või nad kaovad. Majanduslike võimaluste kasvamine põhjustas perekondade eeslinnadesse kolimise, nooremaid kutsusid teised linnad ja eised rannikud, vanematele saabus aeg igavesele puhkusele mirekuks. Praegu elab „mäerahvast" ikka veel samas kohas ainult kaks Lindat. Kuna üks nendest — Linda Jõgis — sai augusti lõpul 75 aastat nooreks, aavutas grupp endiseid naabreid kokkuleppe teise Lindaga (John Ostrati lesk), et avada omalajal tuntud eesti kodu uksed vanadele sõpradele. — Ja neid tuli koos abikaasade, laste ja sõpradega mitmest ilmakaarest. Juurdelisatud fotole lubati ainult neid, kes tegelikult on kunagi Potrero Hill'il elanud. Foto on tehtud Lindade „skyroomis" 360 kraadilise vaatega üle San Francisco linna, seal kus eestlasest tööstur ja seltskonnategelane kadunud John Ostrat on võõrustanud palju tuntud eestlasi mõlemalt rannikult.

„VABA EESTLANE"

Vajatakse
MASINAKIRJUTAJAT
H. LATER & CO. LTD
Tel. 653-7815
Küsida Larry Later

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
736-1170
Kodus 223-0201
1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9
AARDVARK
FLORIST
LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine.

R. S. KANE LTD.
Tähelepanu! UUS ASUKOHT
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416) 221-1159

Saksamaa Eestlaste Esinduskogu oli koos

Saksamaa eestlaste keskorganisatsiooni — Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis — seeaastane Esinduskogu korraline aastakoosolek toimus 6. septembril Münsteris hotell „Zum Schwan'i" ruumes, millest oli esmakordselt saadetud kutse osavõtuks ka Esinduskogu liikmete kandidaatidele. Ettetulnud takistuste tõttu puudusid koosolekult kaks Esinduskogu liiget, kes olid saatnud volitused. Nagu alati, nii võttis ka seekordsest koosolekust osa eestlaste esindaja Saksa Liiduvalitsuse juures E. Reisenberg,

Koosoleku avas ja koosolijaid tervitas esimees Joh. Västrik, andes tervituseks sõna E. Reisenbergile, kes kutsus kõiki kokkuhoidma. „See ühtehoiu vajadus võõrsil enda keele ja meele ning rahvuse säilitamiseks peaks olema selge ka neile, kes tavaliselt palju mõtelda ei taha. Meie kodumaa vabastamise osas oodatakse meilt kõigilt ühist keelt ja meelt ning ühtehoidu. See peaks oleme pühaks kohuseks igale, kes tahab olla ja jääda eestlaseks", ütles E. Reisenberg.

Koosoleku juhatajaks valiti üksmeelselt R. Leitaru ja protokollijaks V. Laidsaar. Kinnitati möödunud aasta Esinduskogu protokoll ja Keskkomitee 1986. a. kassa- ja tegevusaruanne. Viimase kohta tähendas esimees, et meie töö ja tegevus on kulgenud tavalist rada. See on leidnud kõikjal tunnustust. Saksa valitsusasutustega on püsinud nii Keskkomitee kui viimase esindaja kaudu väga hea vahekord. Kogu meie tööle ja tegevusele andis nüüd veel eriliselt suure tunnustuse äsjane Euroopa Eestlaste IV Laulupidu Heidelbergis, mis viidi läbi väga väikse tegelaskonna poolt ja leidis kõikjal kiitust.

Edasi võeti vastu 1987. a. eelarve ja tegevuskava. Suuremateks üritusteks on kultuuripäevad, milledest üks toimub 22. mail Geislingenis eestlastele tuntud Jahnhalles ja teine 22. augustil Münsteris Lindenhofis, kus toimub siis ka järjekordne Esinduskogu kokkutulek. Nagu eelmistel aastatel nii toimuvad ka tuleval aastal töö- ja kultuuripäevad Bad Godesbergis Annabergi lossis. Need viiakse läbi koos Skautlike Noorte Malevaga ja toimuvad 8.—10. maini.

Heidelbergis toimunud Euroopa Eestlaste Laulupeo osas oli mitmeid sõnavõtte, kus sekretäriaamatupidaja V. Laidsaad kandis ette ka esialgse rahalise aruande, millest nähtus, et korraldajad on tulnud ka majanduslikult omadega välja. Esimees avaldas siin kõigile südamlikku tänu, kes nii ühel kui teisel viisil aitasid kaasa laulupeo kui ka selle kõrvalürituste läbiviimisel.

Edasi tehti esimehe ettepanekul aukohtu menetluskorras paar-kolm vajalikku muudatust-täiendust.

Peale seda, kui Esinduskogu oli informeeritud kahe endise Esinduskogu liikme ringkirjadest, kohtulikest kaebustest ja muudest rünnakutest Keskkomitee ja tema esimehe vastu, otsustas Esinduskogu peale pikemat arutlust nende juhtumite üle, dr. Olgred Aule ja „Juku" Johannes Pent ühehäälselt alates kohesest „Eesti Ühiskonnast Saksa Liiduvabariigis" välja heita. See on EÜSL-i 34-aastases ajaloos esmakordne, et Esinduskogu langetas üksmeelselt sellise raske otsuse.

Kui kohal-algatatud küsimuste all enam sõnavõtte ei olnud, lõpetas esimees väga asjaliku üksmeelse koosoleku, mis oli kestnud seitse tundi. Lauldi hümni.

Joh. Västrik

Tassi mees kadus

Raivo Ojasaar

17. ja 18. mai vahel Helsingist kadunud Tassi eestlasest korrespondendi, 39-aastase Raivo Ojasaare kohta ei ole midagi uut selgunud. Mees on koos abikaasa ja kahe lapsega jäljetult kadunud.

Soomes peetakse tõenäoliseks, et Ojasaar põgenes mõnda lääneriiki, kuid vastupidiselt teistele „ärahüppajatele" ei ole ta endast kuulda andnud ega üles kerkinud kusagil.

Nagu rootsikeelne „Hufvudstadsbladet" ütleb, ei teata Raivo Ojassaarest ka midagi tema endisel töökohal Tassi Helsingi-büroos. Soome politsei ei usu, et kadumise taga olnuks midagi kriminaalset.

Nõukogude saatkond teatas 20. mail soome politseile tema kadumisest. Algul arvati, et ta on Soomest autoga põgenenud, kuid nagu selgus, seisis tema „Mitshubishi Colt" auto parkimisplatsil Hagalundis Svedjefällarvägenil.

Politsei ei leidnud autost mingeid jälgi. Kuna see kuulus Tassile, siis anti see venelastele üle pärast seda kui see oli nädalaid seisnud samas kohas.

EPL

AVP
ALARMISÜSTEEMID
varguse ja tule vastu
Tel. 496-2334
kodus 499-8193
Allan Prümmel

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Paavsti järgmine reis

Paavst Johannes Paulus II plaanib järjekordset välismaareisi. Seekord kavatseb ta rännata Aasiasse ja Vaikse Ookeani saartele, külastades Bangladesh'i, Singapuri, Fidzhi saari, Uus-Meremaad ja Austraaliat. Reis algaks 18. novembril ja lõpeks 1. detsembril.

Politsei vahetab värvi

Metro Toronto politseiautod kollasest valgeks

Metro Toronto politsei teatel kavatsetakse juba eeloleval talvel politseiautode värvi muutma hakata ja kollased sõidukid valgetega asendada. Seda juba tehakse Peel'i piirkonnas, kus seni nüüd juba äraharjunud kollase värviga politseiautod patrullisid.

Chief Jack Marks

Värvivahetus olevat tingitud autotööstuse väitest, et erekollases värvis on liigselt tervist-kahjustavat tina. Ei ole nimetatud, kas see kollane tinavärv kahjustab värvijate või autosõitjate tervist. Igal juhul asendatakse nii Peel'i piirkonnas kui ka Metro Toronto piirkonnas kollased politseiautod valgetega, ja seda umbes järgmise kahe aasta jooksul, mil harilikult nagunii kogu autodehulk uute vastu välja vahetatakse.

Valget värvi politseiautosid kritiseeritakse selle pärast, et näiteks talvel lumetormides oleksid need peaaegu nähtamatud. Sellele vaidleb vastu Metro Ambulantside organisatsiooni juhatus, väites et ned on kasutanud valgevärvilisi ambulantsautosid juba 20 aastat ilma mingite halbade tagajärgedeta. Ka Ontario Provintsipolitsei kasutab valgevärvilisi politseiautosid.

Valgetele sõidukitele värvitakse kas sinised või oranzhivärvilised triibud, mis pimedas vastu helgivad. Samuti on nii politseikui ka ambulantsautode katusel punased tuled. Peel'i piirkonna politseiautod kannavad peale selle veel sõnu ja numbreid: „Police — 453-3311". Yorki piirkonnas, kus valged politseiautod juba aastast 1975 kasutusel, on need märgitud veel laia punase triibuga.

Mäletatavasti algas Metro Toronto kollaste politseiautode kasutamisega 1960-ndate aastate algupoolel. Enne seda olid Toronto politseiautod märkimata.

Toronto politseiülem Jack Marks arvab, et autode uus värv ei tohiks mingeid raskusi tekitada, kuid ajalehe „The Toronto Sun" ringküsitlusel ütlesid mitmedki Toronto elanikud, et nad eelistavad seniseid kollaseid politseisõidukeid, sest nendega ollakse harjunud ja mõtoristid näevad neid juba kaugelt ning vähendavad kohe oma sõidukiirust.

KODUMAA UUDISED

Keeduvorsti üle nuriseb ka tartlane Nasta Pino. Ta leiab, et Tartu Lihakombinaadi kvaliteedi langus on kestnud kõhedaks tegeva järjekindlusega. Eeskätt käivat see enamiku keeduvorstide kohta. Hiljuti tuli müügile „Eesti vorst". Uus kaup oli huvi äratanud. Kahjuks osutus seegi järjekordselt soolikasse (või kilesse) surutud pudruks, mis praadimisel ajab vahtu välja.

Kurtja mäletab, et aastaid tagasi olid müügil kotletid hinnaga 10 ja 11 kopikat tükk. Olid olnud maitsvad, värsked ja nõutavad. Siis tuli külakotlet, hinnaks 14 kopikat. Eelmisest parem, vähemalt põhjendati. Isegi televiisoris reklaamiti. Aga praeguseid külakotlette peaks küll ühekaupa pakkima, muidu on koju jõudes kõik taignaks kokku vajunud. Seesama kotlet laguneb pannil laiali, maitsest ei maksa kõneledagi. Lihtsalt meele teeb kibedaks.

Viimase tilga pahameelekarikasse on lisanud kurtjale linnumaksapasteet, hind 1.90 rubla kilogramm. Seniajani oli olnud üsna söödav, nüüd aga nii vett täis, et enam maksa maitset ei saagi tabada.

Sellepärast küsibki kurtja, kui kaua veel kestab tooraine raiskamine? Kui midagi on meil vähe, ei tähenda veel, et see vähene tohib halb olla.

☆

„Rahva Hääle" teatel leiti selle aasta juunis Rapla lähedalt Angerjalt kaks laia hõbekäevõru ja kaks hoburaua-sõlge. Esemete juures leiti ka käsitsi vormitud savinõude kilde. Asjatundjate arvates on tegemist 13. sajandist päritolevate leidudega. Samalaadseid ehteasju olevat leitud varem ka kuulsale Sakala maavanemale Lembitule kuulunud Lõhavere kindluse-aseme väljakaevamistel.

Hõbeesemed tulid nähtavale, kui Kohila sovhoosile uut heinaküüni hakati ehitama. Buldooser olevat need välja kaevanud. Arvatakse, et esemeid võis rohkemgi olla, kuid buldooser olevat need minema lükanud. Vastavalt kehtivale ajaloo ja kultuurimälestiste kaitse seadusele pandi ehitustöö kuni ala läbiuurimiseni seisma. Tänatakse Rapla ehitustöölisi, kes oskasid muinasvarasid vääriliselt hinnata.

☆

Nõukogude Eesti valitsuses arutati siseveekogude ja Läänemere kaitset reostamise vastu. Märgiti, et endised Toiduainetööstuse ning Liha- ja Piimatööstuse ministeerium täitsid valitsuse sellekohast otsust puudulikult. Nüüd on nendelt ettevõtetelt nõutud tooraine kompleksseks töötlemiseks, tootmisjääkide kasutamiseks ja puhastusseadmete efektsuse tagamiseks lisaabinõude rakendamist.

KATUSETÖÖD
uued ja parandamine.
Soome ehitajad
Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

Pensionäride Klubi kokkutulek

Eesti Majas veedeti lõbusaid tunde

Möödunud neljapäeval toimus Toronto Eesti Pensionäride Klubi talvise hooaja avamise kokkutulek kohvilauas, millest võttis osa ligemale 400 klubi liiget ja külalist.

Kaugemad neist olid Ilma Maidla Austraaliast, Linda Lange (Kirsipuu) Saksamaalt, Rita Toome Inglismaalt (Leicesterist), Helja Brunozzi Soomest ja dr. Heino Kent abikaasa Kaja'ga Thunder Bayst

Kuna klubi tähistas ka kodumaalt lahkumise (põgenemise) 42. aastapäeva, siis oli eeskavaline osa vastavalt koostatud. Esines Küla-Kaja orkester August (alias Joss) Tuvikese juhatusel.

Koosvibimise avas lühikese sõnavõtuga klubi esimees Frieda Terts, kes tervitas koosviibijaid ja rääkis kokkutuleku tähtsusest. Kõne lõpul 15-ne liikmeline orkestel mängis ja laulis: „Tere, tere, tere teile kõigile" ja F. Terts luges A. Tuvikese koostatud põimikust: „Ja koplisse on kasvand kased, kuid mälestus ei meelest läe. Vaevakask ja maarjalepp sääl nurmedel mullani maas. Aga nad ei sure, vaid tõusevad taas, siis kui sureb meie mure".

Orkester mängis: „Mu meelen kuldne kodu kotus", millele rahvas võimsalt kaasa laulis. Terts: „Nii algame 43-ndat aastat kodutu põgeniku teed, kuid meie hing, süda, mõtted tahaks lennata tänaselgi kokkutulekul me kalli sünnipaiga poole." Orkester mängis ja rahvas laulis: „Minu armas kodutalu", „Kus Põhjalahe kohiseb", „Me Leegion sammub", „Kus on, kus on kurva kodu", ja lõpuks „Vaikne, kena, kohakene".

Õpetaja Elmar Pähn oli oma vaimuliku kõne aluseks valinud Taaveti laulu 66:12, mis kõlab „Meie sattusime tulle ja vette, kuid sina viisid meid välja küllusesse".

Ta sidus oma vaimuliku kõne meie põgenemise teekonnaga: „Pidime maha jätma selle õnneliku maa, oma kodu, talu, mängu- ja käimise rajad, kuldkollased viljapõllud.

Paljudel jäid koduväraval nutma emakene ja isakene. Mahajäid perekonnad ja sõbrad. Kuid meie tõime kaasa oma Jumala ja isamaa armastuse. Me loodame, et kõikväeline Jumal aitab tema tõe, õiguse ja vabaduse armees võitleval sõdalastel saavutada võidu, siis saab ka me Kodu-Eesti vabaks. Jumala ja isamaa armastuses on need väärtused, mida ei saa võrrelda ühegi teise armastusega."

Sopran Salme Tuvikene laulis oma abikaasa akordioni saatel M. Härma „Kus on, kus on kurva kodu".

Eeskavaline osa lõppes „Hoia Jumal Eestit" lauluga. Õpetaja luges söögipalve. Klubi perenaine A. Laanep, oma abilistega oli katnud rikkaliku laua ja perenaised serveerisid kuuma kohvi.

Peale kohvi joomist see õige trall algaski. Joss oma orkestriga pani rahva „kihama ja mõttes kodumaa radadel rändama", nii et mõnelgi tuli pisar silma.

Kuna klubi esimehel pidi sünnipäev olema, siis orkester mängis ja rahvas laulis talle õige mitu sünnipäeva- ja muud laulu, klubi abiesimess P. Kumm ulatas sünnipäevalapsele kimbu nägusaid roose.

Lõpuks esimees tänas kõiki temale tehtud üllatuse eest.

Orkestrit tänati kimbu roosidega.

Järgmine koosviibimine toimub 16. oktoobril, huviringid alustavad tegevust järgmisel kesknädalal, millega esimees palus rohkemal arvul liikmetel liituda. Jõululaat toimub samas 30. novembril.

Aeg oligi jõudnud Eesti Majast lahkumiseks, viies kaasa parimad muljed ja lõbusa meeleolu.

J. S-gi

Orkester mänguhoos, paremal orkestri juht A. Tuvikene, temast vasakul solist tema abikaasa H. Tuvikene. Foto: J. Säägi

Keopsi püramiidi saladusi avastamas

Gizas, Egiptuses, puuritakse Keopsi püramiidi sisemuses lahti salakambrit, mis on 4500 aastat puutumatult seisnud. Kamber on ümbritsetud 3 meetrit paksude kivilahmakatega. Puuriauk on 3.18 cm läbimõõdus ja selle kaudu loodetakse väikekaamera salakambrisse sisse libistada, et sealt pilte võtta. „Võibolla on seal midagi põnevat", ütleb Ahmed Hadry, Egiptuse Muinsuse-Uurimise Organisatsiooni esimees. Puurimisest võtavad osa peale egiptuse arheoloogide veel prantslased.

Astronaut otsib taga Noa laeva

Ankarast teatatakse, et Türgi valitsus keelas endisel astronaudil James Irwin'il ja tema hollandlastest kaaslastel Ararati mäe otsa ronimise, et sealt Noa laeva jäänuseid otsida. Ka varem spordilennuki pardalt, millega mäe kohal keereldi, võetud film olevat konfiskeeritud, kuna see näitavat keelatud piiriala N. Liidu ja Türgi vahel. Irwin, kellele see oleks juba kuues selline ekspeditsioon, avaldas protesti, öeldes, et tal oli luba filmida ja Ararati otsa ronida.

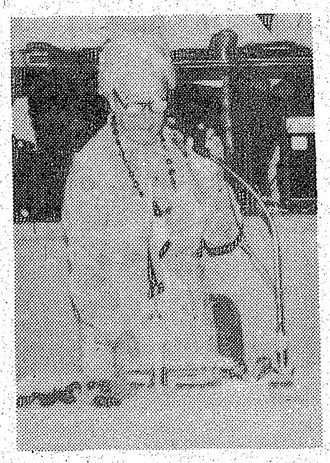

Klubi esimees Frieda Terts oma sõnavõtu alul nimetas: Nii algame 43-ndat aastat kodutu põgeniku teed, ikka veel lootuses, kuid meie hing, süda, mõtted vabana tahaks lennata tänaselgi kokkutulekul meie sünnipaiga poole. Foto: J. Säägi

Sünnidefektidest

Eestlannast arst uurib kiiritusprobleeme

Alberta Lastehaigla uurimisosakonnas Calgary's töötab Torontost-pärinev eestlanna dr. Renée Martin, neiuna Suuban, kellele Toronto suurajalehes „The Globe and Mail" on pühendatud pikem artikkel.

Dr. Martin tegeleb inimkromosoomide uurimisega ja ta püüab kindlaks teha, kas isa ja ema vanadusel on mingit mõju defektivõimalustele äsjasündinud laste juures. Samuti uurib ta radiatsiooni-kiirituse võimalikku kahjustust veel sündimata lapse loodele. Doktor Martini järgi peaks igaüks, kes on suuremal määral kiiritust saanud, end testida laskma, et kindlaks teha kas tema kromosoomi-struktuur ei ole kannatada saanud enne kui ta otsustab endale perekonda muretseda. See kehtivat nii meeste kui naiste kohta.

Doktor Martin on seni avastanud, et normaalsetel meestel on seemnevedelikus umbes 8,5 protsenti kromosoomilisi ebanormaalsusi. „Mitmed ebanormaalsused on nii suured, et need põhjustavad nurisünnitusi," seletab doktor Martin, „kuid mõnel juhul sünnib laps siiski — kuid ebanormaalsena."

See 8,5 protsendiline hinnang olevat väga konservatiivne, ütleb dr. Martin. Ebanormaalsuse näitaja olevat vähemasti viiekümne-protsendiline, kuid seda ei märgatavat, sest suurem osa ebanormaalsetest loodetest heidetavat spontaanselt emakast välja juba enne, kui naine oma rasedusest midagi teab. „Mida rohkem me informatsiooni kogume," ütleb dr. Martin, „seda rohkem me taipame, et inimkond, võrreldes teiste loomaliikidega, on reproduktsiooni suhtes väga ebatõhus."

Juba ammu on olnud teada, et ema vanadusel on suhe sünnidefektidega, aga kuidas on siis isa vanadusega? „Mõned väidavad, et see on tingimata üks kaastegur," ütleb dr. Martin, „kuid nad ei ole kokku leppinud vanaduspiiri suhtes. Kõige madalam on 44 aastat, siis öeldakse ka 55 — kuid on ka neid eriteadlasi, kes kinnitavad, et isa vanadus ei tähenda midagi." Doktor Martini uurimistöö peab aitama kindlaks teha, kas meeste seemnevedeliku kromosoomid on vanadustasemest mõjustatud.

Kiiritusteraapia suurendab ebanormaalsuse riski, kuid ei teata veel täpselt, millisel määral. Sinna hulka ei loeta röntgeni all käimist, vaid „suurte kiiritusdooside vastuvõtmist", nagu näiteks vähiravil.

Kas külmutamine aitab ebanormaalseid seemnevedeliku-kromosoome hävitada? See oleks kolmas punkt, mida dr. Martin uurib. See küsimus on nüüd küllaltki tähtis, sest tihti säilitatakse seemnevedelikku külmutatud kujul. Selgitab doktor Martin:

„Inimolendi sigitamisel lähevad kokku seeme ja munarakk ja kummaltki poolt tuleb pool normaalsetest kromosoomidest — neid on kokku 23 paari ehk 43. Kuid mõnikord läheb midagi valesti ja pärast fertiliseerimist on munarakus järsku üks ekstra kromosoom — näiteks neid on kolm, selle asemel et olla paar. Kui see ekstra-kromosoom on paaris number 21, siis lapsel võib olla nõndanimetatud „Down'i sündroom", see tähendab, ta on mentaalselt ebanormaalne või „mahajäänud" (retarded). Kui ekstra-kromosoom on paaris number 13 või 18, siis võib ebanormaalsus olla veel suurem, nii mentaalne kui ka füüsiline."

Miks selline ekstra-kromosoom tekib, miks ei lähe nad alati paari? Ka seda uurib doktor Martin. Kas kõikidel kromosoomidel võivad mõnikord paaritamised valesti minna, või on see valestiminemine neile juba niiöelda „sisse ehitatud"?

Dr. Martin ütleb, et tema uurimuse tulemused võivad ümber lükata nii mitmedki praegu-kehtivad teooriad ja arusaamad. Samuti võivad ta uurimuse tulemused näidata, kuidas saab lahutada X ja Y tüüpi kromosoome, et sündiva lapse sugu juba ette kindlustada.

Sellise protseduuri kaudu võiks siis „tellimise-peale" poegi või tütreid sündida ja samuti saaks selle läbi ära hoida kalduvusi või haigusi, mis ainult teatud soo kaudu edasi antakse — nagu näiteks hemofiilia, n.n. kuningate ja keisrite tõbi. „Me oleme ikkagi veel sellelaadiliste uurimistööde algastmes," ütleb dr. Martin, „ja seepärast ei saa me kellelegi, kes meilt nõu küsib, täiesti kindlat vastust anda. Me ei saa öelda „teie lapsed sünnivad vigased". Võime ainult hoiatada, et teatud inimeste juures on see risk tublisti kõrgem kui teiste puhul. Püüame inimesi aidata neid teatud võimalustest teadlikuks tehes — lõppotsus on ikkagi nende enda teha."

Eesti kool alustab tegevust Hamiltonis

Pärast mitmeaastast vaheaega alustab Hamiltonis jälle tööd Eesti Täienduskool laupäeval, 4. oktoobril kell 13.30, koguduse kiriklas 3 Mapleside Ave. Õppetöö algab kindlasti lasteaia klassis, ent on lootust, et ta ka vanemad lapsed ühinevad kooli õpilaskonnaga.

Kooli juhatajaks on Ingrid Tamm (telefon 384-8440) ja õppejõududeks Merike Koger ja Evi Pertens.

Kooli juhtkond loodab, et kooliga ühinevad kõik Hamiltoni ja selle ümbruskonnas elunevad eesti lapsed, kujundades sellest elujõulise eesti keelt ja meelt teeniva õppeasutuse.

Nõukogude välisministri külaskäik

Kanada Välisministeeriumi teatel teeb Ottawasse ametivisiidi N. Liidu välisminister Eduard Shevardnadze. Ta saabub 30. septembril ja kavatseb seal viibida kuni 3. oktoobrini. See oleks esimene Nõukogude välisministri visiit pärast Gromõko külaskäiku aastal 1975. Shevardnadze külaskäik toimuvat Kanada välisministri Joe Clark'i kutsel. Kavatsetavat pidada läbirääkimisi mitmel alal, kaasa arvatud rahvusvaheline julgeolek.

MAARJAMAA kirjastusel ilmus

ILOMAILE

Eesti rahvalaulud ingliskeelses tõlkes koos kommentaaridega.

Köites, 366 lk. Hind $35.— pluss saatekulu $1.—

Vajatakse LAPSEHOIDJAT

2,5-aastasele lapsele 3—4 päeva nädalas
Eesti Maja lähedal
Hel. pärast kella 6 õ. tel. 463-2770

Sa läksid igavesse rahusse, k
südamevalu!

UNO

Valusas leinas mälestame S

Praost Andres Taul põl
Dr. Jaak Taul asetab o
Paremal piiskop K. Rau

Kuldrist praost...

(Algus lk. 1)

mis sisaldas koguduse
Andres Tauli vaimuliku ra
tu väljaandmiseks kogutud
gituse. Naisringi esinaine
Kalvik andis õpetaja abika
Eneri Taulile kimbu r
Peetri koguduse inglisk
pihtkonna tervituse ja king
ümbriku andis üle dr.
Kruus koos Ellen Petersoni
lisatud roosidega.

Eesti rahva nimel tervitas
peakonsul Ilmar Hei
Apostliku Õigeusu kiriku
ülempreester Emmanuel
ja Vana-Andrese koguduse
mel Tõnu Orav. Praost
teatavasti teenis Vana-An
kogudust ligi kümme aastat
kui asus Peetri koguduse õ
ja kohale. Sudbury Eesti K
duse nimel tervitas õpetaja
bert Roost, Eesti Sihtkapit
Toronto eesti koolide
Hans Lupp, gaidide ja ska
malevate nimel Anne-Mai
nismaa ja Egbert Runge,
kiriku ruumides tegutseva s
üksus Lembitu Maleva
Heino Jõe, Toronto Eesti
koori nimel Heiki Paara, T
to Eesti Seltsi nimel Jaan
ja Eesti Abistamiskomitee
Ehatare pere nimel Alfred
Kirjalikud tervitused

Sa läksid igavesse rahusse, kuid meile jäid pisarad ja südamevalu!

UNO MARMEI

Valusas leinas mälestame Sind esimesel surma aastapäeval

abikaasa LAINE
VILLU perega
MATI perega
õde ELLA

Praost Andres Taul põlvitamas Peetri kiriku altari ees. Dr. Jaak Taul asetab oma kuldse ametiristi poja kaela. Paremal piiskop K. Raudsepp. Foto: H. Oja

Kuldrist praost...

(Algus lk. 1)

mis sisaldas koguduse poolt Andres Tauli vaimuliku raamatu väljaandmiseks kogutud kingituse. Naisringi esinaine Elli Kalvik andis õpetaja abikaasale Eneri Taulile kimbu roose. Peetri koguduse ingliskeelse pihtkonna tervituse ja kingitusümbriku andis üle dr. Jaan Kruus koos Ellen Petersoni poolt lisatud roosidega.

Eesti rahva nimel tervitas aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Apostliku Õigeusu kiriku nimel ülempreester Emmanuel Lepik ja Vana-Andrese koguduse nimel Tõnu Orav. Praost Taul teatavasti teenis Vana-Andrese kogudust ligi kümme aastat enne kui asus Peetri koguduse õpetaja kohale. Sudbury Eesti Koguduse nimel tervitas õpetaja Albert Roost, Eesti Sihtkapitali ja Toronto eesti koolide nimel Hans Lupp, gaidide ja skautide malevate nimel Anne-Mai Kaunismaa ja Egbert Runge, Peetri kiriku ruumides tegutseva skautüksus Lembitu Maleva nimel Heino Jõe, Toronto Eesti Meeskoori nimel Heiki Paara, Toronto Eesti Seltsi nimel Jaan Terts ja Eesti Abistamiskomitee ning Ehatare pere nimel Alfred Sepa.

Kirjalikud tervitused kandis ette õpetaja Edgar Heinsoo. Neid olid saatnud peapiiskop Konrad Veem, pastorid Elmar Pähn, Udo Petersoo, Tõnis Nõmmik, Valdeko Kangro, Ernest Lootsma, Helmut Rüdmik, Thomas Vaga, koguduse esimees Erik Maldur, Skm. Kogu esimees Eino Kuris ja Toronto Eesti Ühispank.

Tervituste lõpul võttis sõna praost Andres Taul. Ta tänas kõiki õnnitlejaid ja kingituste ning lillede üleandjaid. Eriti tänas ta oma isa, kes võttis ette sõidu Torontosse poja tähtpäevale ning juba teistkordselt andis oma risti pojale. Hõberist, mida Andres Taul seni kandis, oli isa kingitus pojale õpetajaks ordineerimise puhul. Nüüd vahetas isa selle ümber kuldristi vastu ja kannab ise hõbedat.

Piduliku ja haarava jumalateenistuse järelkaja toimus all kiriku saalis püsti-jalu kohvi-joomisega, kus praost Taulile said oma häid soove üle anda need, kes kirikus avalikult sõna ei võtnud. „Kas sa juba 3-aastasena isa kuldristi kaela ei proovinud?" küsimusele vastas Andres, et seda ei mäleta tema ega ka isa. Aga tema tütrest Vaikist on isegi pilt tehtud, kui ta isa hõberisti omale kaela pani. Koguduse nõukogu juhatuse liige William Noolandi, kes korraldas praost Tauli vaimuliku raamatu toetuste aktsiooni, märkis kohvitassi juures, et koguduse osavõtt sellest on olnud erakordselt positiivne. On laekunud üle $8000.—, kusjuures toetuste laekumine jatkub. Suurim saabunud tshekk oli $1000.—, väikseim $1.—.

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 782-0485 või 447-2017

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 537-0996
IGAL ALAL

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1202
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
KUNSTKÄSITÖID KINKIDEKS: EHTED, MEREVAIK, NAHKTÖÖD, PUUNIKERDUSED, KERAAMIKA.
Rääkitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Toronto sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$57.—	$77.—
Poolaastas	$32.—	$42.—
Veerandaastas	$17.—	$22.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
aastas $62.— pluss saatekulu $45.—, kokku $107.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $23.—, kokku $57.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $11.50, kokku $29.50
USA-st:
aastas $62.— pluss saatekulu $49.—, kokku $111.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $25.—, kokku $59.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $13.—, kokku $31.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $136.—, poolaastas $72.— ja veerandaastas $38.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 senti
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — kolmapäeval ja reedel

Reedel, 26. septembril 1986 — Friday, September 26, 1986

Urho Kekkose matused. Paremal Rootsi kuningas Carl Gustaf.

Soomlased leinavad oma presidenti

Helsingis oli pärast president Urho Kekkose matust olnud „rahvarändamine" lahkunu hauale. Esimese päeva jooksul oli juba üle 20000 soomlast jõudnud külastada tema hauda. Tuhanded inimesed on toonud lilletervitusi oma endisele presidendile.

Haua juures on käinud vanu ja noori, perekondi ja kooliklasse. Üksik roos või nelgiõis langes paljudest kätest haua esisele auvalves olevates sõdurite jalgade ette. Haua lähedal olid ka suuremad välisriikide poolt saadetud pärjad. Õhtul säras haud sini-valgete küünalde valgusest.

Helsingi Hietanieme kalmistu väravad hoiti kella 9-ni õhtul avatud, kuid tulijaid jätkunuks veelgi.

Soome kultuurifondi juurde loodi Urho Kekkose nimeline fond, kuhu nädala jooksul oli kogutud kuni 200.000 Soome marka (ca $50.000). Fondi eesmärk on toetada kultuuritegevust president Kekkosega seotud tähenduses.

SILPRISTSÕNA

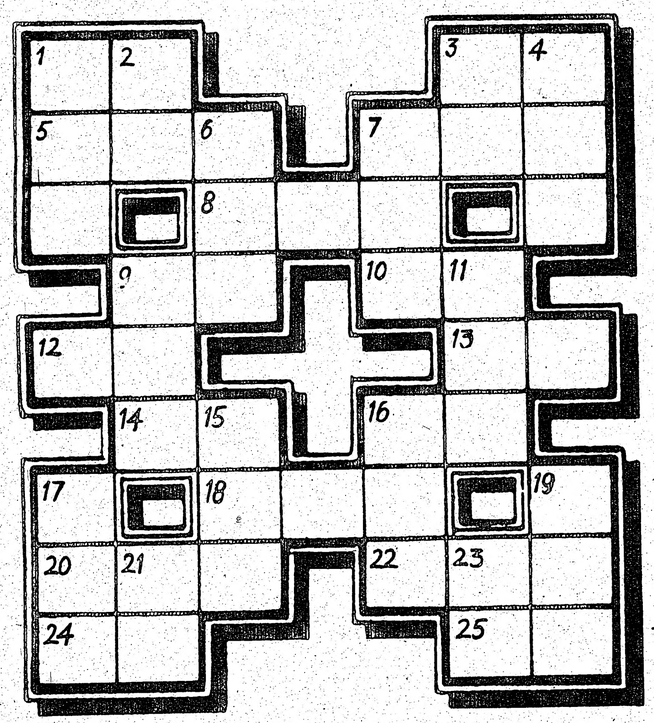

Ba — ber — ha — ja — ju — kat — kau — ke — kei — ki — ko — ko — koo — la — le — lin — ma — ma — mar — ri — na — ne — ni — ni — ni — ni — o — ra — ra — ro — ro — ro — sa — sa — tar — tar — te — ti — to — tu — vas — võ.

Põikread: 1. Hoone, 3. Madal mets, 5. Kunstistiil, 7. Kokteiljook, 8. Lamama, 9. Küün, kuur, 10. Kange torm, 12. Linn Eestis, 13. Kurtmine, kaebamine, 14. Hispaania 20. saj. kunstnik, 16. Ilusa, meeldiva, 18. Itaalia 17. saj. kuulsaim skulptor, 20. Linn Jaapanis, 22. Paikkond, Viljandimaal, 24. Vana-Rooma keiser, 25. Tekkimine.

Püstread: 1. Riik Aafrikas, 2. Mehenimi, 3. Avab luku, 4. Toob haavatud lahingust, 6. Nakkushaigus, 6. Meri Kagu-Euroopas, 9. Suitsuvorst, 11. Soome kirjaniku Aho eesnimi, 15. Itaalia mehenimi, 16. Ilus naine, 17. Mitte terve, 19. Vähe, veidi, 21. Eesti lastekirjanik (pseudonüüm). 23. Millelegi vastav asi või sõna.

RISTSÕNA NR. 1309 LAHENDUS

Põikread: 1. Poola, 5. Pusta, 9. Kaarik, 10. Iherus, 12. Ants, 14. Sako, 15. ETK, 17. Aro, 19. Ven, 20. Veen, 21. Skoor, 23. Laen, 24. Lossman, 26. Theo, 28. Bata, 30. Soela, 31. Paber, 32. Aina, 34. Dido, 35. Kk, 36. Aniliin, 40. Taas, 41. Eelik, 42. Usin, 44. Ars, 46. Lev, 48. Ava, 49. Pahaxetid, 53. Mudane, 54. Asemet, 55. Laiem, 56. Karge.

Püstread: 1. Partei, 2. Ora, 3. Ling, 4. Akt, 5. Pia, 6. Uhke, 7. Seo, 8. Aumees, 9. Kaev, 11. Sõnn, 13. Saks, 14. Soom, 16. Kentsakas, 18. Ross, 19. Vana-Roosa, 21. Soolane, 22. Rabadik,24, Leena, 25. Nabin, 27. Hoi, 29. Ted, 33. Eller, 35. Kartul, 37. Iela, 38. Iive, 39. Livree, 40. Tarm, 43. Nael, 45. Ahne, 47. Nisa, 49. Pai, 50. Hem, 51. Tak, 52. Der.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

27. ja 28. septembril
dr. J. Marley, tel. 921-7777

4. ja 5. oktoobril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

11., 12. ja 13. oktoobril
dr. H. Tari, tel. 224-0402.

18. ja 19. oktoobril
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

Teadaanne

Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi 75. aastapäeva koosviibimine külalistega toimub 18. oktoobril kell 5 p.l. Tartu College'i kohvikuruumes, 310 Bloor St. W. Torontos. Palume registreerida hiljemalt 10. oktoobriks tel. 226-6128, A. Laanes või 963-8294, A. Toppi.

Nime õiendus

Meie ajaleheš nr. 70 KOTKAJÄRVE BALLI kuulutuses oli nimega eksitus. Piletid on eelmüügil Bruno Lindre käes, tel. 421-5541.

Toronto Eesti Seltsi

raamatukogu avatakse neljap., 2. okt. kl. 5—7 p.l. Palume kõiki, kes on seltsi raamatuid laenanud suveperioodiks, need samal päeval tagastada.

Toronto Eesti Selts

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Villu veste

ENESEPETTUS

Ühes oma varasemas sirgelduses ma panin kirja järelhüüde moodi mõtted oma pikaajalisele sõbrale ja elukaaslasele — tubakale. Toda lookest ajendas paratamatusele näkkuvaatamine: suitsumehed on kaotaja poole peal ja see komme tuleb varem või hiljem maha jätta. Neid ridu paberile pannes ei osanud aimatagi, et too radikaalne elumuudatus nii pea aset leiab.

Oli jälle kellegi ümmargune sünnipäev ja huvitaval kombel koosnes seekordne seltskond kartamatuist kodumaa tütreist ja poegadest, kes pruukisid nii tubakat kui ka kangemaid jooke võrdlemisi liberaalselt. Polnud kedagi keelamas ega tervishoidlikku loengut pidamas — tuba oli suitsust toredasti sinine ja sünnipäevalapse söögitoa äsjavärvitud lagi muutus iga mööduva tunniga märgatavalt tumedamaks.

Paraku olid selle pidutsemise tagajärjed masendavad; järgmisel hommikul lõhkus pea kui kurat, kõrvus kumises ja kogu olemine oli nii kuiv, et pidi nina kaudu hingama — suud avades lõi toa tolmu täis.

Naine loomulikult parastas, ent tuli oma virisemises välja ühe võimaliku tõeteraga, mis jäi kõrvu pidama: põletatud viin polevatki selle kurja juur, vaid need loendamatud sigaretid, mis peo jooksul läbi põletatakse. See mõte näris mind keskmise visadusega ja keskpäevaks jõudsin otsusele, et see loll komme tuleb tõepoolest maha jätta. Andsin endale siiski päev aega, kuna arstide jutu järgi polevat järsud elumuudatused tervisele head. Venitasin siis seda päevakest nii kuidas vähegi jõudsin. Nii kella kolme paiku hommikul tõmbasin liigutusest vesiste silmadega viimase suitsu ja langesin segasesse, pool-painajalikku unne, kus mind ründasid igasugused tüübid suitsu- ja pisargaasi pommidega.

Hommikul tegin endale uimase peaga tassi kohvi ja harjumuse kohaselt süütasin sigareti. Pärast paari mahvi tuli meelde, et olen ju nüüd mittesuitsetaja. Kuna suits oli juba süüdatud otsustasin ta tühja lõpuni tõmmata ja siis selle enesepiinamisega peale hakata.

Istusin autosse ja alustasin tööleSõitu. Iseloomu kasvatamiseks panin sigaretipaki taskusse, et kes sind paharetti ikka tahab — kuiva seal taskus tolmuks! Liiklus tol hommikul oli väga tihe, maantee täis hullumeelseid, kes sõelusid rajalt rajale nagu jahikoerad jälgi ajades. Tundsin, kuidas närv tõmbas pingule ja kõhtu tekkis keskmise suurusega munakas. Mõne minuti pärast oli selge, et minu psüühiline olukord hädaohustab mind ja teisi sõitjaid, ja et ainus vahend pinge alandamiseks oleks mahv suitsu — ei saa ju vastutustundetult eludega mängida. Läitsin siis ühiskonna huvides sigareti ja lubasin enesele tööle jõudes suitsetamisest loobuda.

Tööl möödus esimene tund rahulikult. Tegemist oli omajagu ja suits ei tulnud nagu meeldegi. Tõsine katsumine saabus aga hommiku-kohvi ajal. Hüppasin sööklas suitsumeestele rängalt peale: olgu sigaretid kadunud, selle mehe kops ei kannata roiskunud õhku! Need vennad olid aga väga kuraasikad — saatsid mind rumalate sõnadega veel rumalamasse kohta ja tüli oligi majas. Boss kutsuti kohale ja oli igavene õiendamine. Kuna päälik oli ise suitsumees, siis pidin juba karjääri huvides lööma tubakapruukijatega kampa — ega neid töökohti pole jalaga segada.

***Võtsin ennast siiski kokku* ja ei tõmmanud ülejäänud päeva jooksul mahvigi. Närv oli küll nii pingul, et karju ja silmanägemine hakkas kaduma, aga pidasin vapralt vastu. Kojugi jõudsin kellelegi otsa sõitmata — madalamast madalamas tujus ja õudselt näljasena.**

Õhtusöögil nõudsin naiselt tavalisele normile lisa ja seda üsna ägedalt. See kukkus tänitama, et ma ahmivat toitu sisse nagu tolmuimeja, kaal nii kui nii paarkümmend naela normaalsest kõrgem — see hakkavat ju nii südamele käima.

Ja siis ma nägin kottpimedas lootusetuses valguse kiirt: kuna suitsetamisest loobumisega kaasub kaalu tõus, siis on tervislikum enne kaotada paarkümmend naela ja alles siis astuda tubakapõlgajate leeri. Öeldud, tehtud — süütasin rõõmsalt suitsu ja alustasin dieeti. Andsin endale siiski päev aega, sest järsud elumuudatused pole tervislikud. Hommikupoole ööd, nii kella kolme paiku, sõin viimase priske singivõileiva ja vajusin siis rahulikku unne. Näib, et inimene vajab hingerahuks kindlat plaani, otsustusvõimet ja pisut enesepettust.

Nalja

— Mis ajal tõused tavaliselt üles?

— Kohe kui päike hakkab aknast sisse paistma.

— Kas see pole liiga vara?

— Ei, minu aken on õnneks läände.

☆

— Mis sinust saab, kui kasvad sama suureks, kui su ema on? küsis ristiema väikselt Maialt.

— Alustan saleduskuuri!